

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΩΟΣ

1884

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

Handwritten signature

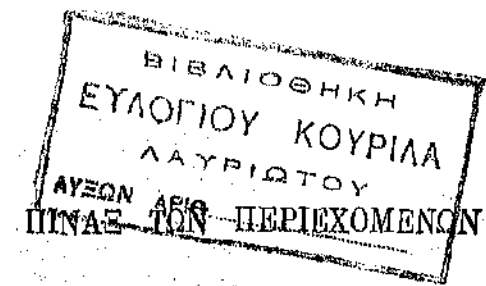
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μικροασιακή
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΒΚΛΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Εκτ' της Ασωπόρου Πανεπιστημίου, 39.

1884

A.

'Αγαθοεργία ('Η ιδιωτική) ἐν Παρισίοις 685, 704, 748, 733, 784, 767.
'Αγροὶ λιπαινόμενοι διὰ τοῦ ὕδατος τῶν ὑπονόμων 456.
'Αλήθεια 476, 494, 539, 620, 636, 652.
'Αλώπηξ μὲ τρεῖς πόδας. ('Αγροτική ἀνάμνησις) 649.
'Αμερικανοὶ (Ὡς ἐργάζονται οἱ) 794.
'Αμυγδαλαὶ (Αἱ δόδο), διήγημα, 662.
'Αναμνήσεις (Θαλασσιναὶ) 617.
'Ανάμνησις (Νεανική) 493.
'Αναχωρήσαι ('Ἐπὶ τῇ) τοῦ μικροῦ φίλου μου Γ. Σ., ποίημα, 687.
'Απολασθεῖσα ('Η), μυθιστορία, 509, 530, 544, 557, 573, 594, 640, 624, 640, 633, 669, 696, 704, 724, 736, 754, 769, 784, 797, 813.
'Ἄρθρον (Τὸ πρῶτόν μου) 743.
'Ἄσμα, 780.
'Ἀσμάτιον, 700.
Ἀυτοκρατορικὸς τίτλος (Τὶ διαφέρει δ) τοῦ βασιλεῦς, 533.
Ἀυτοκτονία ('Η) παρὰ τοῖς ζῴοις 655.
Ἀυτοκτονίας (Περὶ τῆς) τῶν ζῴων 745, 746.

B.

Βάλλο (Un) in maschera 787.
Βερολίνον (Τὸ) ἑορτάζον 628.
Βουλγαρικὴ ('Εν) χώρα, ὀδαιοποικικαὶ ἀναμνήσεις, 544, 549, 584.

Γ.

Γοργόνα ('Η), ποίημα, 494.
Γραμματισμῶν ('Η μανία τῶν) 644.

Δ.

Ἄδειον πνεῦμα 428, 443, 459, 475, 494, 506, 539, 555, 572, 587, 604, 620, 636, 652, 667, 684.
Δερβίσασι (Οἱ ὠρυόμενοι) ἢ διατὶ ἔφυγον οἱ Τούρκοι ἐκ Θεσσαλίας 710.
Δίδακτρα (Τὰ), διάλογος, 776.
Δικαστῶν (Τὸ ἀδέκαστον τῶν Τούρκων) 490.
ἁδὸν Ζουάν» (Στίχοι ἐκ τοῦ) τοῦ Βέρωνος 555.

Ε.

'Εγγράφον ('Εν) τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Ἐπανστασίῳ 444.
'Εγγράφον τῆς γενικῆς Διοικήσεως τῶν Ἴονικῶν νήσων 584.
'Εκδρομὴ ('Η περὶ τὸν Πόλον Ἀμερικανική) 506.
'Εντὸς 12 ὥρῶν ἀγαπηθεῖς, προδοθεῖς καὶ φονευθεῖς 745.
'Ἐπίγραμμα ἀρχαίων 683.

'Εργαστήριον (Τὸ) τῶν ἀπόρων γυναικῶν 624, 637.
'Ἐρως κληνηθεῖς, ποίημα, 587.

Z.

Ζωῆς (Τῆς) τὸ ποτάμι, ποίημα, 652.
Ζῶων (Νοσημοσύνη τῶν) 475, 726.

H.

'Ημερολογίου μου (Σελίδες ἐκ τοῦ) 457, 504, 594, 552, 585, 604, 634, 655, 684.

Θ.

Θεραπευτήριον (Τὸ) ἀπὸ Ἑθαγγλισμῶν 477.
Θωόμιος ('Ανέκδοτος Μασσαλιωτικὸς) 574.

K.

Καθρέφτης ('Ο) τ' Ἀτ Γιαννιοῦ, ποίημα, 427.
Καταιγίς ('Η), διήγημα, 778.
Κνήμη ('Η ξυλίνη), διήγημα, 743.
Κόρη ('Η) τῆς Ἀνοιξέως, ποίημα, 747.
Κοιτὴρ ('Ἐκ τοῦ βίου τοῦ Κωνσταντινοῦ) 442.
Κρόππ (Τὰ ἐργαστάσια) 603.

Λ.

Λαμπάδηρορα (Πρωτότυπος) 795.
Λαμπέρ ('Ιουλιέττα), μετ' εἰκόνας 747.
Λαγνὸς ('Ο πρῶτος), σκιαγραφία, 589, 605.
Λειψάνων (Περὶ ἀγίων) 474.
Λουδίνον (Τὸ) 539.
Λουστρος ('Ο), διήγημα, 729.

M.

Μάγισσα ('Η), ποίημα, 572.
Μάκαρτ ('Ανέκδοτον περὶ) 826.
Μάρτυρες (Οἱ) τῆς ἐπιστήμης, ποίημα, 762.
Μενεξέδες (Οἱ), ποίημα, 764.
Μήλον (Τὸ), σκηνή, 548, 535.
Μήνας ('Αθηναϊκός), Ἰούλιος, 426.
Μισῶν (Χρησιμότης τῶν) 699.
Μισοσιτικὸς ('Η), διήγημα, 677.

N.

Νύμφη πλουσία, διήγημα, 429, 445, 467, 483.

O.

Οἰνοπνευματώδη (Τὰ) ποτὰ 437, 488, 498, 598, 645, 648, 680.
'Ορφανοτροφείον (Τὸ) Γεωργίου καὶ Αἰκατερίνης Χατζηκώστα 443, 434.
'Ορφανοτροφείον (Τὸ) Ἀμαλίου 525, 545, 562.

Π.

Παλιὰ γαρὰ, 426.
Πένθους (Περὶ) 502, 762, 844.
Περιγήσεις (Σπουδατοῦ) 450, 566, 573, 803.
Πρόεδρος Βρέγελ ('Ο), διήγημα, 808.
Πτηνὸν (Εἰς), ποίημα, 603.
Πυροσβεστικὴ ('Η) ὑπηρεσία ἐν Νέα Ὑόρκη 549.
Πυροσβεστικὸν σῶμα (Τὸ) τοῦ Βερολίνου 876.

Ρ.

Ρενάν ('Ερνέστος), μετ' αἰκῆς 765.

Σ.

Σημειώσεις. Ἡ διῶρυξ τοῦ Παναμά 443. — Τὰ πνευματώδη ποτὰ ἐν Γερμανίᾳ 443. — Σοκολάτας νέον εἶδος 444. — Ἐπιρροή τοῦ χρώματος τῶν πτερῶν ἐπὶ τῆς ἐπιπέδου 444. — Πρίγκηψ ὀφθαλμιάτρος 444. — Ἐκδρομὴ εἰς Χίον 444. — Ἀμαζοστοιχία « Ἀστραπὴ » 460. — Χοίρων ἀνατροφή ἐν Ἀμερικῇ 460. — Μορμόνοι ἀπόστολοι 460. — Ξενοδογεῖα ἐν Ἑλβετίᾳ 480. — Ἀμερικανοὶ ἐν Παλαιστίνῃ 476. — Χάρτης πρὸς κατασκευὴν θυρῶν 476. — Πληθυσμὸς τοῦ Βελγίου 476. — Ἀδίκως καταπονηθεὶς 491. — Ἀνέκδοτον περὶ Ὀρατίου Βερνὶ 492. — Μακρόβιοι ἐν Εὐρώπῃ 492. — Ἀνέκδοτον περὶ μουσικῆς 507. — Ἡ ἀποτέρωσις τῶν νεκρῶν 507. — Ἀνέκδοτον περὶ Βενιαμίν Κωνσταντῶν 507. — Πληθυσμὸς μεγάλων πόλεων 508. — Ἔθιμα γάμου 540. — Μετανάσται εἰς Ἀμερικὴν 540. — Ἀνέκδοτον περὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ἰακώβου τοῦ Β' 555. — Ἀνέκδοτον περὶ τοῦ ἀποκράτορος Αὐγούστου 555. — Ἐπιφάνεια καὶ πληθυσμὸς τῆς Γερμανίας 556. — Ὑπεροχὴ τῶν ἀρρένων παρὰ τῶ ἰουδαϊκῷ πληθυσμῷ 556. — Πληθυσμὸς τῶν Ἰνδιῶν 558. — Ἡ ὕψιστος ἐν τοῖς σχολείοις 587. — Ὄνου παραγωγή καθ' ἑλὴν τὴν γῆν 588. — Ἐδουαρδικὴ εἰσότης τοῦ μέλιτος 588. — Πληροφορία περὶ Κούκ 588. — Μῆκος τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ σιδηροδρομικῶν συρτίγγων 588. — Οἱ ἐν τῷ ἀγρῷ ὄρει μοναχοὶ 604. — Γάτου νοσηροσύνη 652. — Παναμαῖα διῶρυξ 667. — Διοκλῆς ὁ Συρακόσιος 667. — Φάροι πλωτοὶ 668. — Δίδυμοι ἀδελφοὶ πύργου 668. — Κυνὸς νοσηροσύνη 700. — Χάρτιναι φιάλαι 700. — Ἐπιπέδικα τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου τοῦ Β' 746. — Γρηγορθίου σκέψεις περὶ τῆς ἐκπολιτιστικῆς δυνάμεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ 734. — Νοσηροσύνη τῶν πτηνῶν 732. — Νέον διωλιστήριον 732. — Ἀνέκδοτον περὶ Ἐρρίκου

Ἄινε 732. — Πονηρία κυνὸς 744. — Κυβέρνησις ἀεροστάτου 748. — Δαπάνη πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Ἀγίας Σοφίας 748. — Ἐπιστολαὶ διανεμόμεναι ἐν Λονδίῳ 748. — Οἱ λῶκοι ἐν Γαλλίᾳ 748. — Νέαι αἰρέσεις ἐν Ἀγγλίᾳ 764. — Σίτου παραγωγή ἐν Ἑλλάδι 780. — Ἐκτακτικὸς τοῦ βάρβακος ἐν Ἀμερικῇ 780. — Ποὶ δὲ πόρνοι αἱ περισσότεραι γυναῖκες 780. — Χῶραι μετέχουσαι τῆς συμβάσεως τοῦ νέου μετρικοῦ συστήματος 786. — Νέα καταδυτικὴ συσκευή 796. — Ἡλικία τῶν μοναρχῶν τῆς Εὐρώπης 796. — Ὁ χριστιανισμὸς ἐν Ἰαπωνίᾳ 796. — Ἐτήσια ἀπολαβὴ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἀγγλίας 796. — Θέατρα πυροποληθέντα τῷ 1884 842. — Διῶρυξ τοῦ Παναμά 828. — Παράδοξος διεθνὴς συνέντευξις 828. — Ὁ θαλάσσιος ἀήρ ἐν τῷ ὄρει 828. — Ἄλιον τιθασσὸς 828.

Σιδηροδρομοὶ Ἀμερικανικοὶ 554.
Σόριξ ('Η ὑποβρύχιος) τῆς Μάγχης 442.

Τ.

Ταξίδιον (Παιδικόν), διήγημα, 74.
Ταξίδιον (Τὸ μόνον τῆς ζωῆς τοῦ), διήγημα, 117.
Τάφοι (Οἱ ἐν Τανάγρα ἀρχαῖοι), 421.
Τελετὴ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν 461.
Τραγῳδία τῆς πατρῴδος μου. ('Ο καθρέφτης τ' Ἀγιαννίου), ποίημα, 427.

Υ.

Υγεινῆς (Πενταδίας). Τὰ οὐλοπνευματώδη ποτὰ 487, 488, 498, 598, 616, 648, 680.
Υπολοχαγὸς ('Ο), διήγημα, 687.
Υπουργοὶ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως 523.

Φ.

Φάουστ (« Ἐκ τοῦ ») τοῦ Γκαίτε 807.
Φθινόπωρον, ποίημα, 746.
Φιλανθρωπία ('Η) ἐν Ἀθήναις. Τὸ Ὄργανοτροφεῖον Γεωργίου καὶ Αἰκατερίνης Κατσηκώστα 443, 434. — Τὸ θεραπευτήριον « Ἐθαγγελισμὸς » 774. — Τὸ Ἀμαλειὸν Ὄργανοτροφεῖον 526, 545, 562. — Τὸ ἐργαστήριον τῶν ἀπύριον γυναικῶν 624, 637.
Φωτογενεῖα ('Η) καὶ τὰ αἰσθητάματα 849.

Χ.

Χαρτοπαίκτης ('Ο), διήγημα, 822.
Χρυσάλλις 454.
Φωτογραφία ('Η), διήγημα.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΗΣ « ΕΣΤΙΑΣ »

Αἱ κυρίαὶ Ἑλένα Σ. Σούτσου, Σοφία Σχλεῖμαν.
Χ. Ἄννινος, Ν. Χ. Ἀποστολίδης, Π. Χ. Ἀποστολίδης, Γ. Βιζυηνός, Δ. Βικέλας, Ἀγγελος Βλάχος, Γ. Δροσίνης, Π. Θωμᾶ, Ν. Καμπᾶς, Ἀριστ. Π. Κουρτίδης, Σπ. Π. Λάμπρος, Ἀντ. Μηλιαράκης, Σπ. Μηλιαράκης, Μ. Μητσάκης, Σπ. Παγανέλης, Κ. Παλαμᾶς, Κωνστ. Παπαρρηγόπουλος, Ἀχιλλεὺς Παράσχος, Γεώργιος Παράσχος, Ν. Γ. Πολίτης, Ἀριστομένης Προβελέγιος, Α. Ρ. Ραγκαβῆς, Ἐμμ. Ροῦδης, Α. Ν. Ρούκης, Κ. Σάθας, Σ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Ι. Ἰσιδ. Σκυλίσης, Ἐρν. Τσίλλερ, Γ. Κ. Τυπάλδος, Π. Γ. Φέρμπος, Ἰω. Φουστάνος, Θ. δε-Χελδράιτ.

* Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλά 1884 — Π', 642.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ
ΛΑΧΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ
ΑΡΙΘ.

Τόμος ΙΙ'

Συνδρομή ἑτησίᾳ Ἐν Ἑλλάδι γρ. 12, ἔν τῃ ἑλλοδαδί γρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ δεχόμεναι ἀπὸ
τῆς Ἑλλάδος, ἰσχύουσιν ἐν ἑστέρας τῆς Ἑλλάδος — Ἐπιτομὴν ἔχει τῆς λαοφ. Πανεπιστημίου 69.

1 Ἰουλίου 1884

Ἡ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Β.

ΤΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΖΗ ΚΩΣΤΑ

Πρὸ ἱκανῶν χρόνων εἰς ἀπόστασιν τινα καὶ ἡμελημένην συνοικίᾳ τῶν Ἀθηναίων, ἐγγὺς τοῦ Διπύλου, ἠγεῖτο ἡμισεσαθρομένους οἶκος μετριωτάτου ἐξωτερικοῦ, οὗτος οὐδὲν ἔχων ὑπάρχει σήμερον πλέον. Ὁ οἶκος οὗτος ἀνήκων εἰς τὸν κ. Βράνην, περιήλθεν ἐκ κληρονομίας εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ἐπέπρωτο δὲ νὰ χρησιμεύσῃ βραδύτερον ὡς πρῶτον συμπλήρωμα γενναίας ἀποφάσεως ἀλλήθρθεϊσθαι ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἐν Μόσχῃ ἐγκριτοῦ ἐμπόρου Γεωργίου Χατζῆ Κώστα, πραγματωθείσης δὲ ἐν Ἀθήναις τῇ συμπτύξει καὶ τῶν Βράνη. Ὁ ἀειμνήστος Γεώργιος Χατζῆ Κώστας κληρονόμος τῆς γενναιοφροσύνης ἐκείνης, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῶν Ἡπειρωτῶν καὶ ἧς θαυμάζα τεκμήρια εἶλαθε καὶ ἐξακολουθεῖ λαμβάνουσα διαρκῶς ἢ πατρὶς, ἐγγὺς νὰ προικίσῃ τὴν πρωτεύουσαν τῆς κοινῆς πάντων τῶν Ἑλλήνων πατρίδος, δι' ἰδρύματος φιλανθρωπικοῦ κεκλημένου νὰ θεραπεύσῃ πληγὴν τινα ἐκ τῶν ἀφθονομασῶν δυστυχῶς ἐν τῇ κοινωρικῇ ὀργανισμῷ. Ἡ πρόθεσις ἐστέθη πληρέστατα, καθ' ἕνα τὸ ἰδρυθὲν καὶ εὐδοχῶς ἔστυλον ἀνεπλήρωσε τὴν πικροτέραν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἔλλειψιν, τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀγαθότητος.

Ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ἡ γενναία καὶ σκόπιμος τοῦ Χατζῆ Κώστα θέλησις ὤρισεν 200,000 δραχμῶν ἐπὶ τῷ ἀποκλειστικῷ τέλει νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἡ πρῶτος πυρὴν ἰδρύσεως φιλανθρωπικοῦ καταστήματος, τοιοῦτον δ' ἀπεφασίσθη ἔστυλον ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν καὶ ἀπόρων. Ἦνε δεινὸν δυστύχημα νὰ χάσῃ τις τὸν πατέρα του, καὶ δεινότερον νὰ στερηθῇ τις τῆς μητρός του, ἃς ἀναλογισθῆ ἕκαστος, — καὶ εἴθε ἃς ἀναλογισθῆ μόνον χωρὶς νὰ τὸ ἐδοκίμασε, — ποία συμφορὰ εἶνε ἢ ἀπολέσῃ τις ἀμφοτέρω τὰ προσφιλέστατα ὄντα ἐν ἡλικίᾳ καθ' ἣν ἀναγεται τὸ πρῶτον εἰς τὴν εὐρυτάτην ταύτην θάλασσαν τὴν καλυμμένην ζωὴν. Ἐντὸς τοῦ οἴκου ἐλλείπει

ἐκείνη, ἣτις διὰ τοῦ ἀκενάτου θησαυροῦ τῆς ἀγάπης τῆς τονίζει τὰ πρῶτα ψελλίσματα μᾶς, καθοδηγεῖ τὰ κλονιζόμενα βήματα μᾶς, καὶ ἐμπνέει τὰ πρῶτα μᾶς αἰσθήματα, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὴν πατρίδα, πρὸς τοὺς διολογούς. Ἐκτὸς τοῦ οἴκου ἐλλείπει ἐκεῖνος, ἐφ' ᾧ ἀτενίζομεν μετ' ἐλπίδος καὶ σεβασμοῦ, ἐμῆς ὅστις μᾶς μετ' εἰς τὰ μυστήρια τῆς κοινωρίας, μᾶς διδάσκει ἢ ἀποφουγόμεν τοὺς σκοπέλους τῆς κακίας, μᾶς τρέφει καὶ ἐνδύει διὰ τῆς ἐργασίας του, μᾶς προπτατεύει ἐν τῇ ἀσθενείᾳ καὶ τῷ μυστηριωδῇ φόβῳ τοῦ ἀγνωστοῦ, ὅπερ πτῶσι τὰ ἀσυνήθιστα καὶ παιδικὰ βλέμματά μᾶς. Ἐμὲθα ἐρημι καὶ ἐνῶ διὰ τῆς μόλις ἀνακυπτουμένης συνειδήσεως μᾶς πειθόμεθα, ὅτι διὰ τῆς ὀρφανείας ἐξεκινώσαμεν ἄγχι πυθμένους τὸ ποτήριον τῆς δυστυχίας, ἐντρομοὶ μανθάνομεν τὴν ἐπαύριον καθ' ἣν ἐμείναμεν μόνον ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι εἶνε καὶ ἄλλαι συμφοραὶ, ὧν δὲν ἐχόμεν γινώσκειν οὐτε συνείδησιν. Αἱ συμφοραὶ τῆς πείνης τῆς ἀδυσωπότητος ταύτης Ἐρινύος, ἣτις διώκει τὸν ἀνθρώπον καὶ τὸν θαυμάζει ἀπὸ τὸν ἐξευτελίσει τῆς βασιάνου ταύτης ἣτις ἐνσκήπτει μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀλλὰ δὲν δίδει μετὰ τὴν δύσιν του. Αἱ συμφοραὶ τῆς πείνης!... Καὶ ἀπὸ αὐτῶν περιδεῆς ἵσταται ὁ ἀχμαῖος ἀνὴρ, τί θὰ πράξῃ σὺ, δυστυχῆς ἀπροσάταυτον, τὴν ὀρφανείαν τοῦ ὁποίου παρηκολούθησεν ἀμέσως ἢ πενία μετὰ τῶν ἀκαισίων συνοδῶν τῆς;

Τι θὰ πράξῃ τὸ ὀρφανόν; οὐδὲν, διότι οὐδὲν δύναται. Ὡς πρᾶξῃ ὅμως ἢ εὐσπλαγχνία, πρωτίστη τοῦ Δημιουργοῦ ἰδιότης καὶ ἧς ἀντιπρόσωποι καὶ ὄργανα ἐπὶ τῆς γῆς ἐτέθησαν αἱ εὐγενεῖς ψυχαί. Ὄρηει ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν γονέων τοῦ τὸ ὀρφανόν; στρέφει ἱκετικὰ πρὸς τὸν διαβάτην βλέμματα, κρῖνει, κρῖνει, αἰσθάνεται παγωμένους τοὺς πόδας του δι' ἔλλειψιν ὑπόδημάτων, καὶ τρεμούσας τὰς σάρκας του δι' ἔλλειψιν ἐνδυμάτων οὐτε γνωρίζει ποῦ θὰ καταλύσῃ τὴν νύκτα, καὶ ἐὰν θὰ διεπνήσῃ. Πιθᾶνως θὰ πῆσῃ ἐπὶ τῆς ἁδοῦ, καταβληθὲν ὑπὸ τῆς δυστυχίας, ἴσως ἀσθενήσῃ, καὶ τίς οἶδεν ἐὰν δὲν δαρῇ, ἢ προπταλισθῇ ὅτι ἐν μέσῳ τῶν δακρυῶν του τείνει τὴν χεῖρα μετὰ συστολῆς... Ὡς θεῖα εὐσπλαγχνία, ἐπήκουσας τῶν ὀρφανῶν

ταῦ παιδός καὶ ἐπήμεσας εἰς τὴν εὐχὴν του. Εἶσαι βεβαίως ἢ προσφιλεστέρα θυγάτηρ τοῦ πλάστου, ἢ πιστοτέρα ἐν τῇ πραγματικότητι ἐμφανίσις του. Ἡ χάρις σου παρεμύθησε τὸ ὄρφανόν, καὶ ἂν ἦτο δυνατόν ν' ἀναπληρώσει τι ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτω τὴν μητρικὴν στοργήν, βεβαίως σὺ ἠδύνασο καὶ τοῦτο νὰ κατορθώσης.

Τὸ ἴδρυμα ὅπερ πρόκειται μετ' ὀλίγον νὰ ἐξετάσωμεν, τῆς χάριτος ταύτης εἶνε προῖόν. Ἀνοίγον τὰς πύλας του εἰς τὰ ἐρημωθέντα ἀπὸ τῶν πατριῶν καὶ μητρικῶν φροντίδων, παραλαμβάνει αὐτὰ μόλις εἰσερχόμενα εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, διαμορφοῦ τὸ ἦθος αὐτῶν καὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἀφοῦ τὰ θωρακίσῃ δι' ἡγίους ἀνατροφῆς καὶ τῆς συνήθειας πρὸς τὴν ἐργασίαν, ἀποδίδει ἀσφαλῆ εἰς τὴν κοινωνίαν τιμίους πολίτας καὶ τιμίους ἐργάτας. Ὁ μετὰ τὴν χολέραν τοῦ 1854 πλεονασμὸς ἐν Ἀθήναις τῶν πατρῶθεν καὶ μητρῶθεν ὀρφανῶν ὑπεγάρρευσε εἰς ἐγκρίτους παρ' ἡμῖν ἄνδρας τὴν ιδέαν, ὅτι ἀρίστη τοῦ χρόματος Χατζῆ Κώστα διάθεσις θὰ ἦτον ἡ δι' αὐτοῦ ἀνιδρυσις ὀρφανοτροφείου, ὅφ' ὃ νὰ στεγασθῶσι κατὰ πρότον τὰ πλάσματα ἅτινα ἀπωρφάνισεν ἢ φοβερὰ νόσος. Ἡ σκέψις ἐτύχε παγκοίνου ἐπιδοκιμασίας· τὸ πλεῖστον τῶν 200,000 δραχμῶν διετέθη εἰς ἀγορὰν μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, καὶ ὅτε τὸ πρῶτον συμβουλίον ἀποβλέπων εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀγορᾶς οἰκίας τινὸς ὁπωσδήποτε καταλλήλου ἐν ἣ νὰ τοποθετηθῶσι τὰ ὄρφανὰ, ἀπετάθη εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Βράνη, αἰτήσαν ν' ἀγοράσῃ τὸν περὶ τὸ Δίπυλον οἶκόν των, οἱ γενναῖοι ἀδελφοί, πληροφορηθέντες τὸν σκοπὸν δι' ὃ ἐπέδωκετο ἡ ἀγορά, ἐδήλωσαν, ὅτι δωροῦσι προθύμως τὸν οἶκον ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ὀρφανοτροφεῖον, καὶ ὅφ' ὅφει ἔχοντες ὅτι ἐπισκευαὶ τινὲς κρῖνονται ἀκαταπίγουςαι ὅπως μεταρρυθμισθῇ προσφορύτερον πρὸς τὸν σκοπὸν τὸ οἶκημα ἐδήλωσαν ὅτι δωροῦνται καὶ τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν μεταρρύθμισιν καὶ ἐπισκευήν. Οὕτω τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Χατζῆ Κώστα καὶ τῇ πρώτῃ τῶν Βρανῶν ἀρωγῇ συνέστη ἀρχικῶς τὸ ὀρφανοτροφεῖον ἐν τῇ δωρηθείσῃ καὶ ἐπισκευασθείσῃ παρὰ τὸ Δίπυλον οἰκίᾳ, ἣτις βραδύτερον ἀνακαινισμένη καὶ εὐφυνομένη ἀναλόγως τῶν προϋουσῶν ἀναγκῶν τοῦ καταστήματος καὶ τῆς ἀξίσεως τῶν πόρων, μετεβλήθη εἰς τὸ περικαλλὲς μέγαρον τῆς ὁδοῦ Πιερραϊῶς τὸ γνωστὸν σήμερον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « Ὀρφανοτροφεῖον Γεωργίου καὶ Λικατέρης Χατζῆ Κώστα ».

Καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ιδέας ἀπλῶς συστάσεως ὀρφανοτροφείου, κατέχ τῶν μεθυστέρων λαμπρῶν ἀποτελεσμάτων κρῖνοντες, πρέπει πρὸ πάσης ἄλλης συναφοῦς λεπτομερείας νὰ τιμῶμεν ἐκ προκαταβολῆς τὴν μνήμην τῶν ἰδρυσάντων

τὸ ἄσυλον καὶ τῶν χειραγωγησάντων αὐτῶ συνεισφέρουσας τὰς ἀπαρχὰς τῶν βοηθειῶν του. — Κοιμῶνται ἀπάντες ὑπὸ τὴν γῆν, ἀλλὰ ζῶσι διὰ τῶν ἔργων τῶν καὶ θὰ ζήσωσι τιμημένοι καὶ εἰς τὸ μέλλον. Νὰ τοὺς ὀνομάσωμεν εἰνεμάταιον, διότι οὐδεὶς ἴσως τοὺς ἀγνοεῖ. Παρέσχον περιφανῆ πρὸς τὴν κοινωνίαν ὑπηρεσίαν καὶ ἀπεδείχθησαν ἀπόστολοι θείας παραμυθίας Οεμελιώσαντες κρησφύγετον ὅφ' ὃ ἀνεῦρεν ὁ ὄρφανὸς οἰκογενειακὸν τι θαλπος καὶ ἐν ὃ κατέμαθεν ὅτι δὲν εἶνε λόγος κενός ἢ γλυκεῖα τοῦ Χριστοῦ ἐπαγγελία περὶ τῆς προνοίας τοῦ Δημιουργοῦ. Ἐὰν δεξιούμεθα μετὰ συγκινήσεως καὶ θαυμάζομεν γενναῖον ἄνδρα, ὅστις κατῴρθωσε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν κινδυνεύοντος βρέφους, τί πρέπει νὰ πράξωμεν δι' ἐκείνους οἵτινες μωρίας σώζουσι ζωάς, καὶ ἀφοῦ τὰς λυτροῦσιν ἀπὸ τοῦ θύχας τῆς δυστυχίας, καὶ πιθανῶς τοῦ ἐγκλήματος, τὰς ἀποδίδουσιν ἐν ἠθικῇ ἀκμῇ εἰς τὴν διψῶσαν κοινωνίαν; Τὸ τοιοῦτον ἔργον τῆς σκοπίμου ἀγαθοποιίας δὲν εἶνε παντελῶς ἐφήμερον. Ἔσεται διαρκές, καὶ ἀείποτε οἰκοδομητικόν, ἐφάμιλλον ἐν τῇ διαρκείᾳ αὐτοῦ πρὸς τὴν εὐγνωμοσύνην, ἣτις ὀφείλεται εἰς τοὺς ἰδρυτὰς καὶ ἀρωγούς, τῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῆς φιλανθρωπίας, ἐν οἷς οὐχ ἴσσαν τῶν ἱερῶν λατρεύεται ὁ Θεός, ὁ βᾶσιν τῆς διδασκαλίας καὶ γνωρίσμα τῶν ἑαυτοῦ ὀπαδῶν θέμενος τὴν ἀγάπην μετὰ τῆς πρὸς τοὺς πασχόντας συμπαιδείας καὶ ἀρωγῆς.

Τὸ ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα οἰκοδομηθὲν ἐν συνδυασμῷ τοῦ μεγαλοπρεποῦς πρὸς τὸ ἀπλοῦν ἀπέβη τὸ ἐπιβλητικώτερον τῶν καθαρῶς εὐεργητικῶν καταστημάτων ἅτινα κέκτηνται αἱ Ἀθῆναι. Ἐχει πᾶσα καὶ συμμετρία τὰ τελεῖα, εἶνε διώροφον καὶ ἀπάσας τὰς πλευράς, ἐξαιρέσει τῆς ἀνατολικῆς τριωροφου κατὰ τὸ ἡμισυ, ἀποτελεῖ δὲ εὐρύτατον καὶ μεμονωμένον τετράγωνον μετὰ κήπου καὶ αὐλῆς. Μαριμαρῶναι ἐνεπίγραφοι πλάκες ἐγεγραμμέναι κατὰ τὴν εἴσοδον μνημονεύουσι τῶν ὀνομάτων ἐκείνων, οἵτινες διὰ γενναίας πράξεως ἠυδόκησαν νὰ συνδέσωσι τὸ ὄνομα των μετὰ τῆς τύχης καὶ τῆς περιουσίας τοῦ καταστήματος. Σύμπτωσις εὐτυχῆς, ἢ ἀκμαίαν θὰ τῆρῃσιν ἀείποτε τὴν ἀνάμνησιν, ὡθῆσε μέχρι κατανώξεως βαθείας τὴν συγκλήσιν ἣτις με κατεῖχεν εἰσερχόμενον τὸ πρῶτον εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ὀρφανοτροφείου. Ἦτο ἡ δεκάτη πρῶκινῆ ὄρα· ἡ περικλειστος τετράγωνος ἐσωτερικὴ αὐλὴ ἦτο κενὴ ἀπολύτως· πανταχοῦ ἐπικρατεῖ σιωπὴ βαθυτάτη. Ἐνόμίζε τις ὅτι ἐντὸς τοῦ καταστήματος δὲν οἰκοῦσιν ἄνθρωποι ὄντα καὶ παῖδες ἰδίως. Ἀέφνης σοβαρὰ ἀνακρούσματα μουσικῆς εὐσεβοῦς καὶ μεγαλοπρεποῦς ἤχουσιν ἐγγύτατα ἔμοῦ, συμπαθέσταται φωναὶ ἀρμόζονται πρὸς τοὺς μουσικὸς τόνους, καὶ μετ' ὀλίγον ἁρμονίαι κατανοκτικαὶ ὄργανων καὶ φωνῆτι

κῆς μουσικῆς χύνονται ὑπὸ τῆς στοᾶς τοῦ καταστήματος ὅφ' ὃς ἔβανον ἐκπληκτος. Τί συνέβαινε; Παρετήρησα περὶ ἑμαυτὸν καὶ εἶδον ὅτι δὲν εἶχον ἀπατηθῆ. Ἦμην πράγματι εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον. Εἶχον διέλθει τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ κείμενον Ὁδεῖον, προφανῶς δὲ δὲν εἶχον ἀπατηθῆ εἰς τὴν διεύθυνσιν. Ἡ ἁρμονία ἐχώρει crescendo, οἱ τόνοι ἀπέβαινον εὐκρινέστεροι, ἢ δὲ ἀκρίβεια τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔσματος καὶ τοῦ μέλους ἦτον ἐκπληκτικῆ. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ ἁρμονία προσελάμβανε περιπαθεστέρην ἐκφρασιν φωναὶ « Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ », ἰσχυραὶ τὸ κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἐκπνέουσαι χαλαρῶς καὶ ἐμμελῶς μετὰ μικρὸν, συνεχέοντο μετὰ τῶν ἀπταίστων ἤχων τῆς μουσικῆς. Ἐγνώρισα ὅτι τὸ ψαλλόμενον ἔσμα ἦτο ἡ προσευχὴ ἢ ἀπευθύνουσιν ἐν τῷ μελοδράματι « Lombardi » οἱ σταυροφόροι, καταυλιζόμενοι πρὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐγγύς τῆς καλᾶδος τοῦ Ἰωσαφάτ. Κατελήφθην πρὸς στιγμὴν ὑπὸ ἱλιγγοῦ, καὶ ὅτε τέλος ἐχώρησα πρὸς τὴν θύραν ὅφ' ἣς ἔχυντο τὸ κύμα ἐκείνο τῆς ἁρμονίας, αἱ φωναὶ « Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ », ἀρθεῖσαι αἴφνης εἰς τὴν διαπασῶν καὶ ταπεινωθεῖσαι ἀκαριαίως μοι παρέστησαν καταυγαζομένην διὰ θείας τινος αἴγλης τὴν ἀγίαν πόλιν, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἀντήχει μυστηριωδῶς καὶ ἑναρμονίως εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ τὴν αὐλὴν τοῦ καταστήματος.

Δὲν θέλω ποτὲ λησμονῆσαι τὴν εἰκόνα ἣτις ἐξετυλίχθη πρὸ ἔμοῦ. Τὰ ὄρφανὰ ἦσαν ἠθροισμένα παρὰ τὸν μυχόν τῆς μεγάλης αἰθούσης τῆς χρησιμεύουσας ἀντὶ σχολῆς. Τὰ πρεσβύτερα ἴσταντο πρὸ ἀναλογίων κρατοῦντα τὰ μουσικὰ ὄργανα, ἅτινα ἔλαχον αὐτοῖς· τὰ μικρότερα ἀνεψίζοντα πρὸς ὑπερμεγέθη πίνακα ὅφ' οὗ ἦτον ἀνηρητημένον πελώριον μουσικὸν διάγραμμα, ἐφάλλον ἐμμελῶς συνοδούοντα τοὺς μουσικούς. Ἡ δὲ σκηνὴ εἶχε τι τὸ συγκινητικόν. Τὰ ὄρφανὰ ἦσαν βεβουθισμένα εἰς τὴν εὐγενῆ τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ ἔσματος ἀσχολίαν ὑπερβεν ἐφαίνετο ὁ Ἐσταυρωμένος, κάτω δὲ ἡ εἰκόνη τοῦ Χατζῆ Κώστα περιέβαλε διὰ βλέμματος προστατευτικῶν τὰ ἀσθενῆ ταῦτα συντρέμματα, πρὸς ὃ ὁ ἀνὴρ ἐχάρισε στοργήν, στέγην, τὴν ἐλπίδα, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἀνεμνήσθην τοῦ πελεκάνου σχίζοντος τὰ πλευρὰ του ὅπως ζωογονήσῃ τὰ λιποθυμούντα τέκνα του . . .

Θὰ ἀσχοληθῶμεν κατωτέρω περὶ τῆς μουσικῆς, καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν εἰσῆχθη εἰς τὸ κατὰστημα. Πρὸ τούτου ἀς διατρέξωμεν ἐν τάχει τὸ κτήριον. Βίβιον ὅτι εἶνε εὐρὺ τετράγωνον. Τὰ ἰσόγεια χρησιμεύουν ὡς ἐργαστήρια, σχολεῖον καὶ ἀποθήκη. Οἱ μεσο ὄροφοι εἶνε κοιτῶνες καὶ διευθυντήριον, ὃ δὲ περιωρισμένος τρίτος, δὲ ἐπὶ τῆς κυρίας προσόψεως, εἶνε νοσοκομεῖον. Οὐδεμία κραυγὴ προσβάλλει ὁπωσδήποτε τὸ οὖς τοῦ ἐπι-

σκέπτου, τὰ πάντα ἐκτυλίσσονται ἐν σιωπηλῇ παιθαρχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἀγαθότητι αὐτόχρονα πατρικῆ. Μόνον μετὰ τὸ πρόγευμα, τελομένου τοῦ ἀναποφεύκτου διαλείμματος, ἀκούονται εὐθυμοὶ τινες φωναὶ σιωπῶντων παιδιῶν, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν οἱ ἤχοι τοῦ κώδωνος σημαίνοντες τὴν εἰς τὰ ἐργαστήρια εἴσοδον, περατοῦσι τὸν μικρὸν θόρυβον. Ὁ ἄριστος τοῦ καταστήματος διευθυντῆς κ. Γραφειᾶδης ἔσχε τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν νὰ καταστῇ αὐτὸς προσωπικῶς ὁ ξενάγωγός μου ἐν τῇ περικλύστῃ ἐκείνῃ συνοικίᾳ ἢ τῶσι εὐδοκίμως καὶ τῶσι προσφόρως προϊστάται ἀπὸ δεκαπενταετίας καὶ πλέον. Ἐπισκέφθημεν κατὰ πρότον τὰ ἐργαστήρια, τέσσαρα ἤδη τὸν ἀριθμὸν. Ἐχναὶ εἰσαχθεῖσαι ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ εὐθὺς ἐν τῇ συστάσει αὐτοῦ ἦσαν ἡ βαπτικὴ καὶ ἡ ὑποδηματοποιία. Βραδύτερον εἰσῆχθη ἡ λεπτοουργικὴ, καὶ εἰ βραδύτερον ἡ σιδηρουργικὴ. Ἐργαστήρια εἰσὶν εὐρύτατα καὶ ἀφθόνης ἀριζόμεναι αἰθουσῶν σιδηροστρωται, ἐκτὸς τοῦ σιδηρουργείου, καθαρῶτατα καὶ με ἀφθονον φῶς. Ἀμα τῇ εἰσόδῳ ἡμῶν ἐν ἐκάστῳ αἰθούσῃ τὰ ὄρφανὰ — οἱ ἐργάται ἤδη — ἠγείροντο σιμνῶς ἐχαίρων φέροντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐκαθίζοντο πάλιν μετ' ἀξιοπρεπείας καὶ εὐγενείας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐκάστῳ κλάδῳ ἀφοσιωθέντων κυμαίνεται μέχρι τῶν 50, ἢ δὲ ἡλικία ἄχρι τοῦ 15 ὡς ἔσται. Ἡ προσωπικὴ κλίσις, ἀλλὰ κυρίως ἡ πνευματικὴ διάπλασις ἐκάστου, ἀποφασίζει περὶ τῆς κατατάξεως αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπάγγελμα. Ἐννοεῖται ὅτι οὔτε οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι, οὔτε αἱ διατάξεις εἰσὶν ἀπόλυτοι· ὅπως ἐν παντὶ ὑπάρχουσι καὶ ἐνταῦθα ἐξαιρέσεις τινὲς κρατοῦντες ὅμως κανόνες εἰσὶν οἱ ἀνωτέρω ἐκτεθέντες.

Τὰ ὄρφανὰ βᾶπτουσι διὰ τῆς χειρὸς καὶ τῆς μηχανῆς, σχίζουσι διὰ τοῦ πρίνου τὰς σανίδας, στήλθουσι δι' ἐπιχειρημάτων τοὺς φλοιούς τῶν πολυτήμων ξύλων, κατασκευάζουσιν ὑποδήματα, καὶ μεταβάλλουσι διὰ τῆς ἐργασίας τὸν σιδηρὸν εἰς ὄργανα καὶ εἶδη χρήσιμα ἐν τῷ βίῳ. Πλήρης ἐσμὸς μελισσῶν παραγωγῆς καὶ ἐργατικώτατος. Ἐκάστου ἐργαστηρίου προβόταται εἰδημῶν τεχνίτης ὡς διευθυντῆς, μισθούμενος πρῶτον, μισθῶν ἡμῶς ἤδη τὸ ἐργαστήριον τοῦ καταστήματος. Οἱ εἰς τὴν βαπτικὴν ἐπιδοθέντες κόπτουσι καὶ βᾶπτουσι τὰ ἐνδύματα ἅπαντα τῶν συναδέλφων τῶν ὀρφανῶν καὶ τὰ τοῦ ἄλλου προσωπικοῦ, ἡμοίωρα πάντα καὶ ἡμοιόμορφα, ἐξ ἐγγύρου ὑφάσματος τὸ θέρος, ἐξ ἐρέας γαλλικῆς τὸν χειμῶνα. Οἱ ὑποδηματοποιοὶ κατασκευάζουσι τὰ ὑποδήματα τῶν τοῦ καταστήματος ἀναποδιδόντες τὰς παρασχεθείσας ὑπηρεσίας τῶν βαπτῶν, οἱ λεπτοργοὶ διορθοῦσι καὶ ἐπισκευάζουσι τὰς βλάβας τοῦ καταστήματος, οἱ σιδηρουργοὶ ἐπίσης. Τῆς ἡμνοίας τὸ πνεῦμα καὶ τῆς ἀγάπης οὐδέποτε καταλείπει τὸν φιλοξένον

οίκον ὄψ' ἢ ἐστεγάθησαν οἱ ὄρφανοί. Ἐβλεπόν και θαύμαζον τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν κλίσιν τῶν μικρῶν ἐργατῶν. Πάντες ἦσαν προσεκτικῶτατοι, νοημονέστατοι δὲ και εὐμαθεῖς, ὑπισχυόντο ὅτι ταχέως ἤθελον ἐξέλθει τῶν ταξέων τῶν ἀρχαίων, ὅπως περιβληθῶσι τοῦ ἀληθοῦς ἐργατοῦ τὸ ἐντιμὸν περίζωμα. Ἐνίοτε ὁ ἦχος τῆς βραπτικῆς μηχανῆς συγκαταμίγνυται μετὰ τοῦ τρίζοντος ἤχου τοῦ πρίονος, ἐν ᾧ ἀπατέρω στένει ὁ ἀκμων βαλλόμενος ἀλλεπαλλήλως ὑπὸ τῆς σφύρας. Οἱ μικροὶ Ἠφαίσιοι φαίνονται ἰδρωτὶ περιρρέομενοι ἀλλ' ἄρτιοι. Λιπαίνουσι τὸ μέταλλον, και κατέρχονται τοὺς σιδηροῦς ὄγκους μετὰ τέχνης και ἰσχύος ὑπερέτερας τῶν δυνάμεων τῶν ἀβιωτικῶν τέχνων, αἱ ἄρισται και χρησιμώταται, ἀντιπροσωπεύονται εὐρύτατα και εὐστόχως, ὑπεράνω δὲ τοῦ συγκεχυμένου ὁροῦθου ὃν ἀποτελεῖ ἡ ἐνωσις τῶν ἐργαλείων τεσσάρων διαφόρων τεχνῶν πλανᾶται ἐφορευτικῶν τὸ πνεῦμα τῆς ἐργάνης Ἀθηνᾶς, τῆς θεᾶς τῆς σοφίας, τῆς χρηστότητος, τῆς ἐργασίας.

Εἰς τὰ ἐργαστήσια οἱ παῖδες εἰσέρχονται τὴν 2αν ὥραν μ. μ. παραμένουσι δὲ ἐργαζόμενοι διαρκῶς μέχρι τῆς δυσείας τοῦ ἡλίου. Ὅσα ἰδωμέν μετ' ὀλίγον ποῦ και πῶς καταναλισκοῦσι τὸν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἄχρι τοῦ προγευματοῦ χρόνον. Ὅλιγα εἶδον θεάματα συγκινοῦντα οὕτω βαθύως τὴν ψυχὴν ὅσον τὸ θεᾶμα τῶν ὄρφανῶν ἐκείνων παιδιῶν, ἄτινα, συλλεγέντα ἀπὸ τῶν ὁδῶν τὴν προτεραίαν ἰσως τῆς ἀπωλείας τῶν ἀφωσιῶθησαν εἰς τὴν ἐργασίαν, τὴν ἀγρυπνον τῆς ἀρετῆς φύλακα. Ἐνίοτε ἠσθάνομην τὸ μετὰ διάμα διαστῆλλον ἀκουσίως τὰ χεῖλη μου εἰς μικρὸν παιδί μοχθῶντα νὰ περάσῃ τὴν κλωστήν και ἀδυνατοῦντα. Ἐυθύφαζεν ὁ μικρὸς ἀστεῖως, κατεῖνετο μετ' ἐμβριθείας εἰς τὸ σθερὸν ἔργον, ἔφερεν ἀδημονῶν τὴν βελόνην ἐγγύτερον πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς του, και ὅτε ἡ ἐπιτυχία ἔστρεψε τοὺς κόπους τοῦ ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ βλέμμα θριαμβευτικὸν νὰ ἴδῃ ἐὰν παρέτῃρησα τὴν νίκην ἢ νὰ κατήγαγεν. Ἀλλοτε πάλιν ἕτερος μικρὸς ἐλείπειν τὴν σάνδα ἐντὸς τοῦ λεπτοῦργείου. Ἐλθὼν δὲ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ξύλου χωρεῖ ἰσοπαχῶς λιπαίνομένη, ἐλάμβανε κρότωθεν θεσιν ἐταστικὴν και διὰ μικρᾶς τῆς κεφαλῆς κλίσεως και συστολῆς τῶν βλεφάρων κατεμέτρα ὀνοεῖ τὸ ἀκριβὲς τῆς ἐργασίας του. Τὸ κυρίως ὅμως συγκινοῦν εἶναι ἡ θεὰ τῶν σιδηροργῶν, πλήρεις ἀσβόλης, ἀσθμαίνοντες, κάθυνοι, κατεμάχωνον ἐκ προκαταβολῆς αὐτοὶ πρωτίστως ὅτι ἐν ἰδρωτὶ τοῦ προσώπου κερδίζεται σήμερον ὁ ἄρτος τῆς τιμῆς. Καίτοι ἀναστρεφόμενοι διαρκῶς πρὸς τὸ πῦρ μοὶ ἐφάνησαν οἱ ψυχρότεροι τῶν ἐργασίας και ὄρφανες συναδέλφων τῶν.

Ἀσχοῦμενοι συντόμως εἰς τὴν ἐργασίαν και ὑπὸ ἐνδειλεχῆ και νοήμονα ἐπιτήρησιν, ἀποβαί-

νοῦσιν οἱ νεαροὶ ἐργάται εἰδημονέστατοι τῆς τέχνης, ἱκανοὶ οὐ μόνον νὰ ζήσωσιν ἐν ἐπάρκειᾳ, ἀλλὰ και νὰ θησαυρίσωσι διὰ τῆς οἰκονομίας. Ὅταν ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν οὐδὲν πλέον ἔχει νὰ διδασθῇ ὁ νέος, ὅταν ἡ ἡλικία αὐτοῦ, ἡ ἀνατροφή του, ἡ κτηθεῖσα πνευματικὴ περιουσία και ἡ τέχνη του κατέστησαν αὐτὸν ἀσφαλῆ καὶ ἀσπίδον ἐν ταῖς βιωτικαῖς τρικυμῶσι, ἀνοίγονται αἱ θύραι τοῦ καταστήματος και ὁ νεαρὸς ἐργάτης, πλήρης ζήσεως και χρηστότητος, ὄρμα εἰς τὸν κόσμον. Πρὶν ἢ καταλεῖπῃ τὸ βᾶθρον ἐκεῖνο πρὸς ὃ συνεδέθη διὰ ταιούτων ἀγίων και εὐγνωμόνων ἀναμνήσεων, πρὶν ἢ δεξιωθῇ συναδέλφους μετ' ὧν μακρὰ ἐργασίας και κοινοπραξίας διήλθεν ἔτη, πρὶν ἢ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά του διευθυντοῦ και κλῆθῃ εὐσεβάστως πρὸ τῆς εἰκόνης τοῦ ἀνδρός ὅστις περιεβαλεῖ τὴν ὄρφανείαν του, λαμβάνει μικρὸν τι χρηματικὸν ἐφόδιον ὡς τὸ ἀναπόφευκτὸν ἔσμα τῆς ἁλικίας ἐφ' ἧς ἀνάγεται εἰς τὸν κόσμον. Ἐν προῖον τοῦ μισθώματος τῶν ἐργαστηρίων και μικρὰ τινὰ περισσεύματα εἰς τῆς ἐργασίας τῶν ὄρφανῶν, παρέχουσι τοὺς πρώτους πόρους ἀφ' ὧν ἀντλεῖ τὸ γλισχρὸν ἐφόδιόν του ὁ ἀπερχόμενος ἐργάτης. Ἐξερχόμενος εἰς τὴν κοινωνίαν τιμὸς, ἐργατικὸς, κροτερικὸς, σεμνὸς τὸ ἦθος και τὴν ψυχὴν, μετὰ στοιχειώδεις γραμματικὰς γνώσεις, εἶναι περιζήτητος οὐ μόνον ὡς ἐργάτης ἀλλὰ και ὡς ἑταῖρος. Ἡ πρόνοια τοῦ συμβουλίου, ἡ συμπάθεια τῶν ἀρωγῶν πάντος γενναίου ἔργου, ἀλλὰ πρωτίστως ἡ ἀτομικὴ ἱκανότης προμηθεύει ἀσφαλῆ εἰς τὸν ἀπόφοιτον ἐργασίαν, δι' ἧς ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας του, ὡς ἀτομον ἀνεξάρτητον ἡδὴ και αὐτόβουλον. Τότε ἀναβιβάζουσι πηγαί ποικίλης χαρᾶς τῶς ἀγνώστου διὰ τὸν ὄρφανὸν ἐργάτην. Εἶναι ἐλευθερὸς, κύριος τῶν πράξεων του, ζῆ διὰ τοῦ κόπου του, και ἔχει ἀναφαίρετα ἐφόδια τὰ χρησά μαθήματα και τὰ παραδείγματα ἄτινα ἠντλησεν ἐν τῷ σχολεῖν. Συνάπτει ἐν τῇ κοινωνίᾳ δεσμούς ἱερούς, γίνεται πατήρ και γένηται τῆς οικογενειακῆς εὐδαιμονίας ἧς ἐλευερίτο ἀπὸ κληρος και ἔστερημένος.

[Ἐπεται τὸ τέλος.] ΣΥΝΤΥΧΙΑ ΠΑΡΑΝΗΘΗΣ.

Πολλάκις τὰ ῥητὰ μεγάλων ἀνδρῶν δεικνύουσι τὸν χαρακτήρα τιν. Ὁ Βάλτερ Σκῶτ συνέθιξε νὰ λέγῃ ἀμὴ μὲνε ποτὲ ἄεργος. Ὁ ἱστορικὸς Ροβέρτος ἀπὸ τοῦ 15 ἔτους τῆς ἡλικίας ἠσπασθῇ τὸ λόγιον «Ἡ ζωὴ ἀνευ γραμμάτων εἶναι θάνατος.» Ὁ Βολταῖρος εἶχεν ὡς ἄξιωμα «Ἐργασία διαρκῆς» τὸ ἀγαπητὸν ὁ ἄξιωμα τοῦ φυσιολόγου Λασσπέδ ἦτο οἶον και τὸ τοῦ Πιλιού: «Τὸ ζῆν σημαίνει ἐργηγορεῖν.»

ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ (Συνέχεια και τέλος ἴδε προηγ. φύλλον).

Μετὰ πολλὴν ὥραν σιωπῆς, καθ' ἣν ἠσθάνομην τὸν παπποῦν θριαμβεύοντα ἐπὶ τῆς ἀπειρίας μου, ὕψωσα ἐκ νέου τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς αὐτόν:

— Πολλὰ ταξείδια θὰ ἔκαμες εἰς τὴν ζωὴ σου! τῆ εἶπον. Καὶ ἐπρόφερα τὰς λέξεις μετὰ θαυμασμοῦ, πολλῆς μετέχοντος τῆς κολακείας. Ὁ παπποῦς ἐξαφίσθη. Προφανῶς ἡ ἐρώτησις τῆ ἡλθεν ἀπροσδόκητος. Ἐπίτινας στιγμᾶς με ἠτένισεν ὡς ἄνθρωπος σιγηλὰ διαμαρτυρούμενος κατὰ τινος συκοφαντίας. Εἶτα, — Ἐγώ; εἶπεν, Ἐγὼ ταξείδια; Ἡ γιὰγὰ σου, ἡ Χατζιδεῖνα!

Ἐν τῇ προφορᾷ τῶν λέξεων τούτων ὑπνέουετο ὁλόκληρος ἱστορία. Ἐπειδὴ ὅμως ἐγὼ δὲν εἶδεξα ὅτι ἐκατάλαβα τὴν σημασίαν αὐτῆς, ὁ παπποῦς προσέθηκε τὴν ἱστορίαν χαμηλῆ τῆ φωνῆ:

Μιά φορά — τότε δὲν ἦτον ἀκόμη Χατζιδεῖνα — Ψυχὴ μου, τῆς λέγω, ἐτάχθηκα νὰ πάγω εἰς τὴν Σαρακηνῶν, εἰς τὴν πανηγύρι.

— Νὰ πᾶς βέβαια, νὰ πᾶς, λέγ' αὐτῆ. Ἐ; Τί σὲ θέλω ὀμιλεῖν; Τί σὲ θέλω! νὰ κάθῃσαι νὰ μὴ φυλάγῃς; — Καὶ χαμηλώσας ἐτι μᾶλλον τὴν φωνήν — «Ὁ τέτοιος και τέτοιος και τέτοιος» προσέθηκεν ὁ γέρον ἐκφραστικῶς. — Πολὺ καλὰ, ἐξηκολούθησεν ἔπειτα. Σοῦ κάρνω, ψυχὴ μου, δλαις ταῖς ἐτοιμασίαις, Σουρίζουμαι, στολίζουμαι, σελῶν τ' ἄλογο, βάλλω τὸ σταυρὸ μου νὰ καθαλιέψω — Νὰ σου τὴν, και παρουσιάζεται. — Καὶ χαμηλώσας τὴν φωνὴν οὕτως ὡστε μόλις ν' ἀκούεται ὁ παπποῦς.

— Μωρέ, ποῦ νὰ πάθῃς, ποῦ νὰ δεῖξῃς, ποῦ θὰ πᾶς; — Εἶπε, μιμούμενος τῆς γαργῆς τὰ σχήματα. — Ἐ; ποῦ θὰ πᾶς;

— Στὴν Παναγία, ψυχὴ μου, εἰς τὴν Σαρακηνῶν.

— Μωρέ θ' ἀφήσῃς τὴν ἀγγελάδα γὰ πᾶς εἰς τὴν Παναγία; Μωρέ, τέτοιος και τέτοιος και τέτοιος, τὸ πανηγύρι τὸ συλλογέσαι, και τὴν ἀγγελάδα, τὴν γκαστρωμένη τὴν ἀγγελάδα, δὲν τὴν συλλογέσαι; Ποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐδομάδα τῆς, δὲν τὴν συλλογέσαι;

Τώρα, θέλω νὰ τῆς συντύχω, εἶπεν ὁ παπποῦς ἀναλαβὼν τὴν σάσιν του, μὰ ποῦ δὲν σ' ἀφήνει νὰρθῃς εἰς τὴν ἀράδα; Σὰν εἶδα ποῦ δὲν τὸ βγάζω εἰς τὸ κεφάλι.

— Καλὸ, ψυχὴ μου, τῆς λέγω, Ἐγώ — Ἐθαύασται.

— Ἀμ' ὁ κόσμος; ὁ κόσμος τί θὰ πῇ! Ποῦ ἔκαμες ἐτοιμασίας κ' ἀγόρασες τὰ κερὰ και τὸ λάδι και τὸ θυμίαμα! Καὶ τ' ἄλογο; τ' ἄλογο τί θὰ πῇ ποῦ τὸ καλβώσας και τὸ σέλωσας; Ἡ ἄλογο θέλει ὁδὸμο! Εἶπεν ὁ παπποῦς κλεισας πρὸς ἐμὲ ἐκφραστικῶς τὸν ὀφθαλμὸν και περιμένων νὰ τὸν ἐνοήσω. Καὶ περιμένων εἰς μάτην.

Δὲν καταλαμβάνεις; — ἀνεφώνησεν ἐπὶ τέλους, — ὁ καυγᾶς ἦταν γὰρ τὸ κάπλωμα! Ἦν ἐσθλωσα, ψυχὴ μου, τὴν ἐκάθισα πᾶνω στ' ἄλογο, και τὴν ἐστειλα εἰς τὸ πανηγύρι μετὰ τὸν ἀδελφὸ τῆς.

— Κ' εἶς, παπποῦ!

— Ἐγώ, ψυχὴ μου, εὐλόγησα μετὰ τὸν σταυρὸν νὰ γενῆσ' ἡ ἀγγελάδα. Καὶ ἔφθασε σὺ ποῦ δὲ ἐγέννησε, τὸ γδάμμα, προσέθηκεν ἔπειτα, ὡσὰν νὰ ἔπταιε τὸ ζῶον διὰ τὴν ἀποτυχίαν, μόνον μού ἐσθλωσε τ' ὄραθρι, ἀπὸ τὰ ταξείδια, και ὅσαι φοραὶς ἐκίνησ' ἀπὸ τότε γιὰ ταξίδι, ψυχὴ μου, βρέθηκεν ἐμπόδιο μετὰ τὸν ὁδὸμο μου!

— Πῶς, παπποῦ!

— Αἱ εἰπενέκεινος ἀμυχανῶν, πῶς νὰ συνδυάσῃ τὰ ὁδοπορικὰ τοῦ ἀτυχῆματα μετὰ τὸν καθυστερησάντα τοκετὸν τῆς ἀγγελάδος. Αὐτὸ κ' ἐγὼ δὲν τὸ ξέρω. Μὰ, σὰν εἶνε μετὰ ναικατωμένη ἡ γαργῆ σου, ἡ Χατζιδεῖνα, πᾶνε σὺ πλεῖα ναύρη λογαριασμοῦ! Πῶς σοῦ τὸ καταφέρνει, ψυχὴ μου, πῶς σοῦ τὸ μαστῶρευε — εἶνε νὰ χάσῃς τὸν νοῦ σου! Ὅσαι φοραὶς ἐτοιμάσθηκα νὰ ταξιδεύω — Πότ' ἐγέννησε κἄνα πρᾶμμα, ποτε ἔπετοῦσε τὸ μελίσι, ποτ' ἀρρωστοῦσε κανένας, ποτε ἤρχονταν μουσαφίρης — διαρρεῖς ποῦ τὰ εἶχε παραγγελέμια, ψυχὴ μου, ἴσα ἴσα τὴν ὥρα ποῦ ἔκαμνα τὸν σταυρὸ μου νὰ καθαλιέψω!

Τόσα χρόνια πανδρεμμένος, ἐγὼ ἔκαμνα ταῖς ἐτοιμασίαις κ' ἐκίνησ' πῆγαίε εἰς τὸ ταξίδι! Ἐταῖ στοῦ Ραιδεστό' εἶσαι εἰς τὴν Σουλθβαῖα, εἶσαι εἰς τὴν Μήδεια, εἶσαι παντοῦ! Ἐνα ταξίδι, ψυχὴ μου, αὐτὸ τὸ μελετοῦσα εἰς τὸ κρυφά, τὸ φύλαγα γιὰ λόγου μου. Καίρους και χρόνους ἐμάχουσα τὰ μαδιά και τὰ ἐκρυβα ὅπου κ' ὅπως εἰμποροῦσα. Σὰν ἐμάχουσα πενήντα γιλιᾶδες χρῆσια, τὸ βάλλω μὴ μὲρα εἰς τὸ κρυφά, και φανάζω τὴν γαργῆ σου — Ὅταν τὸ εἶχα εἰς τὸ κρυφά δὲν τὴν ἐγώρταζα πολὺ πολὺ — Ἦς λέγω λοιπόν, ψυχὴ μου, εἶσαι δὲ μ' ἀπόφασι: — Χρῆσθη! Ἐβάλλθηκα νὰ πάγω εἰς τὸ ταξίδι, κῦτταζε μὴν εἶνε κανένα πρᾶμμα ἐτοιμὸγεννο, ἢ ἄρρωστο, ἢ χροιαζόμενον, και κῦτταζε μὴν ἐμβῆ κανένας μουσαφίρης εἰς τὸ σπῆτι γαργῆ, διὲς τοῦ σπαζῶ τὰ πόδια του! Καὶ ὁ παπποῦς ἔκαμει ὡς ἐὰν ἐθαύμαζε τὸν ἑαυτὸν τοῦ πῶς τὰ ἐκατάφερεν. Σὲ ἤθελα, εἶπεν εἶτα πρὸς ἐμὲ, γὰ τὴν διῆς πῶς τὰ ἐχρειάσθηκα! Τσιμουδιά δὲν ἐβγαλε! Κ' ἐγὼ αὐτὸ ἤθελα. Στέλνω, ψυχὴ μου, εἰς τὸν πνευματικὸν κ' ἐρχεται κ' ἐξομολογοῦμαι φανάζω τὴν γαργῆ σου μπροστά του και τῆς γράφω ἔλον τὸν βίον ἐπάνω τῆς. Φανάζω τοὺς χωριανούς και παίρνω συγχώρησι ἀπὸ τὸν καθένα, γαργῆ διὲς, ψυχὴ μου, τὸ ταξίδι εἶναι τὸ μακρύτερον ταξίδι τοῦ κόσμου, κ' ἐμεῖς ἔχομε ζωὴν και θάνατον!

Τὴν ἄλλην τὴν ἡμέρα τραβῶ τὸ ἄλογο και κάμνω τὸν σταυρὸ μου νὰ καθαλιέψω. Ἡ γαργῆ

σου — τότε δὲν ἦτον ἀκόμη Χατζίδενα — ἐσκύψεν ἀπὸ τὴν θύρα νὰ μὲ δῖῃ ἐγὼτὸ εἶχα τσατισμένο κύτταξέ! Μιὰ νὰ μ' ἐβγαζε τίποτε στὴν μίση, τὸ παίρνει ἡ εὐχή! Ἡ γιαγιά σου τὸ ἤξευρε δὲν εἶπε λόγο. Κ' ἐγὼ αὐτὸ ἤθελα. Σὰν ἔκαμα τὸν σταυρὸ μου νὰ καθαλιέψω,

— Ἐλα, Χρυσή, τῆς εἶπα, ἔχουμε ζωὴ καὶ θάνατο, συχώρα με καὶ Θεὸς σχωρέσει σε! Ἐκεῖ, ψυχὴ μου, τὴν παίρνουν τὰ κλάματα, εἶπεν ὁ παπποῦς τεταραγμένος, ὡς εἰν συνέβαινε τὸ πρᾶγμα ταύτην τὴν στιγμήν ἐνώπιόν του. Καὶ προσπαθῶν ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῇ νὰ παραστήσῃ τὴν μεγάλην τῆς συζύγου του θλίψιν:

Ἄχ! ποῦ νὰ μὴν ἔσωνα! ποῦ νὰ μὴν ἔδειχνα! — Εἶπε ὁ παπποῦς μὲ κλαίων. — Ἡ ἄτυχη, ἡ κακόμοιρη, ἡ ἀρίζικη! ποῦ θὰ χάσω τὸ ταῖρι μου! τὸν νοικοκύρη μου! τὸν ἀφέντη μου!

Καὶ ἐκπεπληγμένος ἐκ τῶν κοσμητικῶν τούτων του ἐπιθέτων ὁ παπποῦς: Αὐτὸ, ψυχὴ μου, εἶπε δὲν τὸ ἐπερίμενα. Ὅλος ὁ κόσμος νὰ χαλοῦσε — τὸ εἶχα τσατισμένο. Μὰ σὰν εἶδα τὴν γιαγιά σου, τὴν γυναῖκά μου, νὰ κλαίῃ, ἐκόπηκαν τὰ ὕπατά μου! Πῶς νὰ τὴν ἀφήσω νὰ πάγω ἴσθην ἄκρηνα τοῦ κόσμου;

— Εἶμαι ταμμένος στὸν Ἅγιον Τάφο, τῆς λέγω, ψυχὴ μου, πῶς νὰ κάμω τώρα; Σὰν δὲν πάγω θὰ κρματισθοῦμαι.

— Σὰν εἶσαι σὺ ταμμένος, νοικοκύρη μου, ἀνδρόγυνο δὲν εἴμασθε; ἓνα πρᾶγμα εἴμασθε. Εἶτε σὺ ἐπῆγες, εἶτ' ἐγὼ, τὸ ἴδιο πρᾶγμα κάνει.

Τὰ δάκρυα ἴστα μάτια τῆς! εἶπεν ὁ παπποῦς, ἀλλάξας τὸν τόνον τῆς φωνῆς του, τί νὰ πῶ; — Τὴν ἀναβάζω, ψυχὴ μου, ἴστ' ἄλογο, καὶ τὴν στέλνω στὸν Ἅγιον Τάφο μὲ τὸν ἀδερφό τῆς.

Ἄπο τότε καὶ νὰ πάγη, — εἶπεν ὁ παπποῦς κροτῶν τὰς παλάμας ὡς εἰν τὰς ἐξεσκόνιζεν — ἀπὸ ὅτε καὶ νὰ πάγη δὲν ἐδοκίμασα νὰ ταξιδεύσω.

— Καὶ τὸν κόσμο ποῦ ἐγύρισες, παπποῦ, τὰ μεγάλα ταξείδια ποῦ ἔκαμες, θὰ τὰ ἔκαμες λοιπὸν πρὶν κάρης τὴν γιαγιά; ὄριστε;

Ὁ παπποῦς ἀνέλαθε πάλιν τὸ ἐργόχειρόν του ὀλιθερόν μειδιάμα ἐκάθητο ἐπὶ τῶν χειλῶν του.

— Πρὶν μὲ δώσουν στὴν γιαγιά σου τὴν Χατζίδενα, εἶπε ταπεινώσας τοὺς ὀφθαλμούς — Δὲν ἤμουν ἀγόρι!

— Ἄμ' τί, παπποῦ; κορίτσι ἦσουν;

— Πές πῶς ἤμουνα κορίτσι, ψυχὴ μου, εἶπεν ὁ παπποῦς μὲ τὸ ὀλιθερόν του μειδιάμα, ἀφοῦ κ' ἐγὼ τὸ θερροῦσα πῶς ἤμουνα, κ' ὁ κόσμος τὸ ἐπίστευεν.

Αἱ λέξεις μοὶ ἐνεποίησαν παράξενον ἐντύπωσιν. Ὁ παπποῦς ἐκράτει εἰς τὰς χεῖράς του γυναικεῖον ἐργόχειρον καὶ — μ' ὄλον τὸ λεβέντικόν του ἀνάστημα — τὸ ἐπιμελῶς ἐξουρισμένον πρόσωπόν, ὁ φιλαρέσκως ἐπὶ τῶν ἁρίων τοῦ ἑνὸς χειλῶν ψαλιδοσιμ-

νος μύσταξ, ἡ δὴ τῆς μορφῆς του ἔκφρασις μοὶ ἐφάνη τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐνέχουσα πολὺ τὸ θηλυπρεπὲς καὶ γυναικεῖον.

— Ναί, ναί, ψυχὴ μου, εἶπεν ὁ παπποῦς ἀναστενάξας καὶ γενόμενος ἀφῆνης σύννου. Ἰσθεῖς ζῆτε σὲ χρυσούς καιροὺς τώρα, σὲ χρυσούς καιροὺς! ταξιδεύετε ἴστ' ὅτι ὄρα θέλετε, ἴστ' ὅποια χιόρα θέλετε. Καὶ τὸ κάτω κάτω, ψυχὴ μου, ζῆρετε τί εἶστε. Ἐμεῖς ἐξοῦσαμεν σὲ βίαιους καιροὺς, δυστυχισμένους χρόνους! Ἡ μάνας μας ἐγονάτιζαν ἔμπρός σας εἰκόνας, ψυχὴ μου, καὶ ἐκλαίαν ἴσθην Παναγία ἢ νὰ τοὺς δώσῃ κορίτσι, ἢ νὰ σκοτώσῃ τὸ παιδί, ποῦ ἔρχετο στὰ σπλάγγχνα τους, διὰ νὰ μὴ γεννηθῇ ἀγόρι.

— Γιατί παπποῦ;

— Γιατί, κάθε λίγο καὶ πολὺ, εἶπεν ὁ παπποῦς ὀλονὲν σκυθρωπότερος, ἔβγαίνα, ψυχὴ μου, τὸ Γιαννιτσαριδ — κάτι μεγάλοι καὶ φοβεροὶ Τουρκαλάδες, μὲ τ' ἀψηλά τὰ καθούκια, μὲ τὰ κόκκινα καθάδια, κ' ἐγύριζαν ἀρματομένοι στὰ χωριά, μὲ τὸν ἱμάμην ἔμπρός μὲ τὸν τσελίτην καταπόδι, κ' ἐμάζωναν τὰ εὐμορφότερα, τὰ ἐξυπνότερα χριστιανόπαιδα, ψυχὴ μου, καὶ τὰ τούρκευαν.

— Γιατί, παπποῦ;

— Γιὰ νὰ τὰ κάμουν Γιαννιτσαρούς, εἶπεν ὁ γέρον ἀγανακτῶν. Γιὰ νὰ τὰ κάμουν σὰν τὸν αὐτὸ τους νὰ ἐργωνται ἴσθην στὴν χώρα, σὰν μεγαλώσουν καὶ ξεχάσουν ποῦ εἶνε Ρωμηόπουλα, νὰ σφάζουν τοὺς ἴδιους τῶν γονεῖς, ποῦ τὰ γέννησαν, καὶ ν' ἀτιμάζουν τὰς ἰδίας τῶν ἀδελφαις, ποῦ βούζαζαν ἀπὸ ἓνα γάλα!

Ἀνάθεμα τὴν ὄρα,
τὴν πρώτην Ἀπριλιά,
ποῦ ἔβγαξε τὸ Ἰκίμι
καὶ ἔμαζε παιδιὰ!

Ἰστέναξεν ἀπαγγεῖλας ὁ παπποῦς καὶ ἀπέμαξε τὰ δάκρυά του.

Γι' αὐτὸ, ἐξηκολούθησεν ἔπειτα, ὅταν ἐγεννήθηκα ἐγὼ, ψυχὴ μου, καὶ μ' ἐβάπτισαν, μὲ ἔβγαλαν Γεωργιῆ ποῦ θὰ πῆ, μοῦ ἔδωκαν θηλυκὸν ὄνομα, καθὼς ἔβγαζαν τότε Κωνσταντινὰ καὶ Θανασία καὶ Δημήτρω — ὅλα ἀρσενικά παιδιὰ, ψυχὴ μου, μὲ θηλυκὸν ὄνομα. — Καὶ ἔμαζι μὲ τὸ ὄνομα, μ' ἐφόρεσαν καὶ κοριτσιόστικα βούχα.

Ὅσα χρονάκια πέρασαν, ψυχὴ μου, τόσαις φοραῖς ἀπὸ τὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ μᾶς δὲν ἐβγήκα, σὰν καφακόριτσο ποῦ ὀάρρευα νὰ εἶμαι. Σὰν ἔγεινα καμμιά δεκαεὶά χρονῶ, μὲ πιάνει μιὰν ἡμέρα — Θεὸς σχωρέσ' τονα — ὁ κύρης μου, μὲ καθίξει στὸ σκαμνί, μὲ κόφτει τὰς μεγάλας μου πλεξούδας, μοῦ ἔβάζει τὰ φουστανέλια καί:

— Διὲς εἰδῶ, μὲ λέγει, Γεωργιά, ἀπὸ σήμερα καὶ νὰ πάγη εἶσαι Γεώργης, εἶσαι ἀγόρι ἀπὸ αὐριο καὶ νὰ πάγη εἶσαι ἄνδρας, ὁ ἄνδρας τῆς Χρυσῆς, ποῦ παίζετε κάθε μέρα τὰς κούκλας καὶ τὰ πεντόβολα.

Αὐτὸ ἦταν ὄλο κ' ὄλο, ποῦ μὲ εἶπε, καὶ μ' ἐφόρεσε τ' ἀγορίστικα βούχα.

Τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα, ψυχὴ μου, ἦλθαν τὰ βιοκιά καὶ τὰ λαγούτα, καὶ μ' ἐπῆραν στὴν ἐκκλησιά, καὶ μ' ἐστεφάνωσαν μὲ τὴν γιαγιά σου.

— Πῶς, παπποῦ; Ἦτσι μικρὸς ποῦ ἦσουν;

— Ναί, ψυχὴ μου, εἶπεν ὁ παπποῦς συναπορῶν καὶ αὐτὸς. Ἀκούα δὲν ἔμαθα πῶς νὰ δένω τὸ καινούριό μου καθάδι, καὶ μ' ἔδωσαν καὶ γυναῖκα γὰ νὰ κυβερνήσω! Μὰ — εἶπεν εἶτα συνωφρωμένος — ἔπρεπε νὰ γένῃ. Περισσότερον καιρὸ δὲν εἴμπορουσαν νὰ μὲ κρύψουν καὶ τὸ φερμάνι ἔλεγε, πῶς μόνον τοὺς ἀνύπανδρους; νὰ παίρνουν οἱ Γιαννιτσαροὶ. Μ' ἐπᾶνδρεψαν λοιπὸν ἐν πομπῇ καὶ παρατάξῃ, καὶ ἔτσι, ψυχὴ μου, ἀντὶ νὰ μὲ πάρῃ κανένας Γιαννιτσαρός — μ' ἐπῆρεν ἡ γιαγιά σου.

— Καὶ ποῦ θὰ πῆ λοιπὸν, παπποῦ, ἐσὺ δὲν ἔκαμες μὴτ' ἓνα ταξίδι στὴν ζωὴ σου! Μῆτε, πρὶν ἄνδρευθῆς, δὲν ἐταξίδευσες;

Ὁ παπποῦς ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐφάνη ἀμνηστων, πῶς πρέπει ν' ἀπαντήσῃ. Ἐπειτα χαμηλώσας αἰδημόνος τὸ βλέμμα:

— Τὶ νὰ σέ πῶ, ψυχὴ μου, εἶπε. Πρὶν ἄνδρευθῆ ἔκαμα ἓνα ταξίδι, μὰ — τί τὰ θέλεις — ἔμεινε κ' αὐτὸ στὴν μίση. Ἐμειν' ἀτελείωτο. . .

— Πῶς, παπποῦ; Πότε;

Ὁ γέρον παρήτησε τὸ ἐργόχειρόν του χαμαὶ, καὶ τείνας τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ὄριζοντα, ἐφαίνετο ἐνασχολῶν σιγῆλὰ τοὺς ὀφθαλμούς του μὲ τὴν θέαν τῆς πρὸ ἡμῶν ἐκτεινομένης χωριογραφίας.

Ὁ οὐρανὸς ἦτον ἀνεφελος ὁ ἥλιος χαμηλὰ εἰς τὸν ὄριζοντα καὶ τὸ ὑψηλὸν τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς εὐρισκόμεθα παρεῖχεν εἰς τὸν θεατὴν λιαν ἄχανες καὶ ἄμω; λιαν εὐπερίληπτον πανόραμα.

Περὶ τὰ κράσπεδα τῆς ἀκροπόλεως, ἀμέσως ὑπὸ τὰ βλέμματά μας, ἐκείνο κατὰ συγκεχυμένας ὁμάδας αἱ οἰκαὶ τῆς πολίχνης, ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν ὀποίων ἐβλεπέ τις ἄνδρας, γυναῖκας, παιδιὰ, ἐνασχολουμένους νὰ εἰσαγάγῃσι τὰ φθινοπωρινὰ αὐτῶν προϊόντα εἰς τὰς ἀποθήκας.

Ἀμέσως περὶ τὴν πόλιν ἐφαίνοντο οἱ λαχανόκηποι μὲ τὰ γηραλέα, τὰ φυλλοροδῶντα δένδρα περιτοὺς λευμένους φραγμούς τῶν καὶ τοὺς τελευταίους τρυγητὰς, φορτώνοντας τὰ ὄσμια λαχανικά ἐπὶ τῶν ἀμαζῶν τῶν αὐτοῦ πλησίον ἐκάπιζον καιόμενα τὰ ἄχρηστα ἀπομεινάρια τῶν ἐρήμων πλέον ἀλωνίων. Παρέκει ἤρχοντο ἐκτεινόμενοι ἡμικυκλικῶς εἰς μεγίστην ἀκτίνα οἱ καρποφορώτατοι τῆς χώρας ἀγροί, ἐν οἷς ἄμω; δὲν εἴσειοντο πλέον βαρεῖς τῶν δημητριακῶν οἱ στάχυς, ὡς ἐπιφάνεια ξανθῆς κυμαινομένης θαλάσσης, ἀλλ' ἔβασκον ἐλευθέρως, δαπανῶντα καὶ τὴν τελευταίαν χλωρὰν βοτάνην τὰ βραδέως πρὸς τὴν πόλιν ἐπιστρέφοντα ποίμνα καὶ αἱ ἀγέλαι. Εἰς τὸ ἀπώτατον τοῦ ὄριζοντος βᾶθος ἐκλείον, ὡς ὑψηλὸν περιθώριον, τὴν ἄχανη ταύτην εἰκόνα οἱ

ἀμπαλώνες τοῦ τόπου, ἔρημοι καὶ ὄρει μετὰ τὸν τρυγητὸν κ' ἐγκαταλειμμένοι. Ἡ λαμπρὰ ποικιλία τῶν τελευταίων φθινοπωρινῶν χρωμάτων, οἱ κατὰ συχνὰ διαστήματα διαυλακούντες τὴν χώραν ποταμίσκοι, τὰ παρὰ τὰς ὄχθας αὐτῶν γραφικῶς ἐγειρόμενα συμπλέγματα δένδρων καὶ οἰκοδομῶν, οἱ κατὰ τόπους ὡς μέγιστα κωνοειδῆ χρώματα ὑψόμενοι τῶν Ὀδρυσῶν τύμβοι ὄχι μόνον δέκοπτον τὴν συνήθη τῶν ἐπιπέδων χωριογραφῶν μονοτονίαν, ἀλλὰ καὶ παρῆχον εἰς τὴν ἀπέραντον ἐκείνην εἰκόνα ἐκτακτον, θαυμασίαν ἐνόητα καὶ ποικιλίαν.

Καὶ ὄμως πρὸ τοῦ τερπνοτάτου τούτου θεάματος — τὸ ἐνθυμούμαι ἄκομη — μουσικὴ τις ἀνησυχία, θλιβερόν τι προαίσθημα συνείχε τὴν καρδίαν μου. Ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ ζωὴ, ἡ ἄλλοτε τόσον σφριγώδως ἐπὶ τῆς χώρας ταύτης ἐπανθῆσασα, ὑπεχώρει τώρα βραδείως, ἀλλὰ σταθερῶς πρὸς τοὺς ἐνδοτάτους μυχοὺς τῆς φύσεως ἢ δ' ἐπὶ τῆς ὄψεως αὐτῆς ἐναπομένουσα λαμπρότης δὲν ἦτον εἰ μὴ τὸ τελευταῖον, τὸ ὕστατον μειδιάμα ἐπὶ τῶν χειλῶν τοῦ θανατιῶντος.

Ὁ παπποῦς, ἀφ' οὗ ἐφ' ἱκανὴν ὄραν ἐνησυχολήθη μὲ τὸ θεᾶμα τούτου σιωπηλὸς καὶ ἀφρημένος ἐστήριξε τὸ βλέμμα ἐπὶ ἐνὸς τῶν ἀπωτέρων κωνοειδῶν χωματῶν εἰς τὸ βᾶθος τοῦ ὄριζοντος καὶ δείξας διὰ τοῦ δακτύλου:

— Τὴν βλέπεις, ψυχὴ μου, εἶπεν ἐκείνην τὴν τούμβα;

— Ποιᾶν, παπποῦ;

— Νὰ ἐκείνην τὴν ἀψηλότερη ἀπὸ ὄλαις ταῖς ἄλλαις, ποῦ φαίνεται, ἐκεῖ ποῦ τελειώνει τῆς γῆς τὸ πρόσωπο.

— Τὴν βλέπω, ἐγγίζει τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν κορφή τῆς, παπποῦ.

— Ἄχ ἄχ! Εἶπεν ὁ παπποῦς, εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἀπαντήσεως. Ὁ οὐρανὸς ἀκουμβᾷ ἴσθην τῆς. Δὲν ἀκουμβᾷ;

— Ναί, παπποῦ! Ἡ γῆς τελειώνει αὐτοῦ πέρα καὶ ἀρχίζει ὁ οὐρανός.

— Ἄχ ἄχ! ἀνεφώνησεν ὁ γέρον ἐτι μᾶλλον εὐχαριστημένος. Εἶτα προσηλώσας ἐπ' ἐμοῦ ὑπερήφανον βλέμμα. — Ὡς ἐκεῖ πέρα, εἶπε, μ' ἐβάσταξε νὰ ταξιδεύω!

Καὶ ἐπρόφερε τὰς λέξεις μὲ ὄψος τόσον ἐναθροντικόν, ὥστε δὲν ἠνθῆσα ἐνθὺς ἐάν τοῦ παπποῦ τοῦ ἐβάσταξε νὰ ταξιδεύσῃ μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, ἢ μέχρι τῆς τούμβας, ἐφ' ἧς ἐφαίνετο ὁ οὐρανὸς στηριζόμενος.

Ὁ παπποῦς ἐξηκολούθησεν.

— Ἡ τούμβα φαίνεται ἀπὸ τὸ παράθυρό μας ἀπὸ μικρὸ παιδί τὴν ἐβλεπα καὶ τὸ εἶχα ἓνα μεράκι — μιὰ μεγάλη ἐπιθυμία — νὰ ἦταν βολετὸ νὰ πῆγαινα ἐκεῖ κάτω, ν' ἀνάβω στὴν κορφή τῆς τούμβας, νὰ μὲθ εἰς τὰ οὐράνια. Μὰ ἔλα ποῦ ἤμουνα κορίτσι! Πῶς νὰ ἔγω μέσα στοὺς δρόμους;

Σάν μ' έκοψεν ο κύριος μου τὰ μαλιὰ καὶ μ' ἔβαλε καθάδι, καὶ μ' ἔκαμει, ἔτσι διὰ μιὰς ἀγόρι — ἐκείνοι ἐφαλίδιαν χαρτιά καὶ ἔπλεκαν τοῦ γάμου τὰ στεφάνια, ἐγὼ, μὲ κλωθογυρῶ τὴν ἀκρὴν ἀκρῆ, καὶ βγαίνω στὴν αὐλὴ. Τὸ ταξεῖδι εἶχα στὸν νοῦ μου, καὶ μόνο, τὸ ταξεῖδι.

Μετὰ τινὰ σιωπὴν, καθ' ἣν οὐκ εἶπαυτο εἰσπνεύοντες τὰς ἀναμνήσεις του.

— Ἐξω ἀπὸ τ' ὄρνιθαριό, εἶπεν, ἦτον ἕνα ξύλο στήμενο, μὲ κάτι ξυλάκια σταυρωτὰ πάνω· σ' αὐτὸ κερφωμένα, γὰρ νὰ πατοῦν ἢ ὄρνιθες ν' ἀναβαίνουν σταῖς φαλιὰς τῶν. Τὸ εἶχα ἀπὸ μιὰς ἀρχῆς στὸ μάτι. Θὰ τ' ἀκουμπήσω στὸ γυαλί τοῦ οὐρανοῦ, ἔλεγα μὲ τὸν νοῦ μου, σάν σκάλα· ὁ ἀναίθω, θὰ τρυπήσω μὲ τρύπα—ὄμωβῶ μέσα. Ἐπί, ψυχὴ μου, σοῦ παῖδῶν τὸ ξύλο στὸν ὄμο; καὶ, σάν μὲ διοῦν, ἄς μὲ γράψουν!

Βγαίνω ἀπὸ τὴν αὐλὴ, στρίβω δεξιὰ καὶ— ὄμο! Ὁ κόσμος ποῦ μ' ἔβλεπε, ποῦ νὰ μὲ γνωρίσῃ πῶς ἤμουν ἡ Γεωργιά ἢ θυγατέρα τοῦ Σύρμα! Ἦταν σάν νὰ ἦρα πρώτη φορὰ στὸν κόσμο.

Ὡς καὶ ἡ Χρουσῆ, ἡ γιαγιά σου, ποῦ μὲ εἶδεν ἔτσι μὲ τὰ καθάδι, μ' ἔβαλε μπροστὸ μὲ τὰς πέτρας. Ὁχι τὰχα πῶς μ' ἐγνώρισεν, μὰ ἔτσι τὰ κατὰ τρεχεν ἀπὸ μιὰς ἀρχῆς τ' ἀγόρια. Ἐγὼ— ὄμο! Ἀπὸ τέτοιο ταξεῖδι, ποῖς ἔμπορεῖ νὰ μ' ἐμποδίσῃ; Βγαίνω στοὺς κήπους· μβαίνω στὰ χωράφια; περῶ τὸν ποταμὸ τὰ μάτια κερφωμένα στὴν τοῦμπα, καὶ— ὄμο! Πάγω ἕνα μίλι, πάγω δύο. Μὰ— τί θερρεῖς, ψυχὴ μου; Ἡ τοῦμπα, ὅσο προχωρῶ, τραβιέται μακρότερα! Ὁ οὐρανός, ὅσο κοντεύω, σηκώνειτ' ἀψηλότερα! Ἄ! αὐτὸ, ψυχὴ μου, μ' ἔκοψε τὰ γόνατα! Κουρασμένος ἦμουν ἀπὸ πολὺ περῶν, μὰ δὲν μ' ἀποφάνηκε, παρὰ σάν εἶδα πῶς ἡ ἄκρα τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ γαίανεν ὄλον ἐν μακρότερ' ἀπὸ τὴν τοῦμπα, ποῦ ἐλογάριαζα νὰ τὸν εἶρω. Τότε μοῦ ἐκόπηκε τὸ ραβδί, καὶ ἐνοιώσα, πῶς εἶμαι κουρασμένος, πῶς πεινῶ, πῶς τὸ ξύλο ποῦ σηκώνω βαραίνει σάν μολύβι, πῶς ἄρχησε νὰ βραδυάζῃ καὶ— τί τὰ θέλεις, ψυχὴ μου;— τότες ἐγύρισα πίσω καὶ ἀπῆκα τὸ ταξεῖδι ἀτελείωτο!

Γιατί, διὲς, ἐπρόσθεσεν εἰς ἀμίσως ὁ γέρον, ἐσυλλογίσθηκα κοντὰ εἰς τ' ἄλλα καὶ τὸν κύρη μου. Αὐτός— Θεὸς χωρὶς' τοι— δὲν ἐμοιάζε τὴν γιαγιά σου, τὴν Κατ' Ἰδένα.

— Πῶς, παπποῦ;

— Χρ! εἶπεν ἐκεῖνος, ἐκφραστικῶς μειδιάσας. Ἡ γιαγιά σου, ψυχὴ μου, μπουμπουνίζει, μὰ δὲν βρέχει. Ὁ κύριός μου ἔβρεχε, μὰ δὲν ἐμπουμπουνίζει! Τ' αὐτὸ, ψυχὴ μου, ἐγύρισα πίσω.— Ἦταν τὸ μέτρο ταξεῖδι τῆς ζωῆς μου, ἐπρόσθεσεν εἰς τὰ σύννοια ὁ γέρον, μὰ— εἶμιν ἀτελείωτο.

— Καὶ τὰ πράγματα, ποῦ εἶδες παπποῦ, καὶ ζεύρεις;— ἠρώτησα ἐγὼ τότε ἐν μεγίστῃ ἀπο-

ρίῃ.— Στὴν χώρα ποῦ φῆν' ὁ ἥλιος τὸ ψαμὶ ἐκεῖ κοντὰ ποῦ ζοῦν οἱ Σκυλοκέφαλοι, πότε ἐπὶ γες, παπποῦ;

— Ὡ! εἶπεν ἐκεῖνος τότε. Αὐτοῦ, ψυχὴ μου, δὲν ἐπῆγα; μὲ τ' ἀφηγήθηκα ἡ γιαγιά μου, ὅταν μ' ἐμάθαινε νὰ πλέκω.

— Καὶ στῆς θάλασσας τὸν ἀφαλό, παπποῦ, ποῦ βγαίνει ἡ Φώκια καὶ πᾶνει τὰ καράβια, καὶ τὰ ρωτᾷ γὰρ τὸν Ἀλέξανδρο τὸν βασιλέα; Κ' ἐκεῖ δὲν ἐπῆγες;

— Ὁχι, ψυχὴ μου! Κι' αὐτὸ μὲ τ' ἀφηγήθηκα ἡ γιαγιά μου.

— Καὶ τὸ σπῆλαι, παπποῦ, ποῦ εἶν' ἡ Μάγισσα, ποῦ μαμαράνει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκεῖ δὲν ἐπῆγες;

— Ὁχι, ψυχὴ μου! Ἡ γιαγιά μου, μὲ τ' ἀφηγήθηκα, ἡ γιαγιά μου.

Ἀπερίγραπτος εἶνε ἡ αἰχουσα ἐνταῖς τῆς ἀπογοητευσεῖς μου ἀγὰ πᾶσαν αὐτοῦ ἀπόκρισιν. Ὅλη λοιπὸν ἡ μεγάλη ἐκείνη ἰδέα μου περὶ τῶν ταξιδιῶν τοῦ παπποῦ, ἢ ἢ πρὸς αὐτὸν ὑπόληψις καὶ ἐμπιστοσύνη διὰ τὴν κοσμογνωσίαν καὶ πολυπειρίαν του περιωρίετο ἔξαφνα εἰς τὰς διηγήσεις, δηλαδὴ τὰ παραμύθια, τὰ ὅποια ἤκουσεν ἀπὸ τὴν μάμμιν του, καθ' ὃν χρόνον εἶχε τὴν ἀφέλειαν νὰ πιστεύῃ ἢ πτωχὸς καὶ τὸ ὅτι ἦτο θηλυκοῦ καὶ οὐχὶ ἀρσενικοῦ γένους! Ἀπελπίσθηκα καὶ ἀγανάκτησις κατεῖχε τὴν καρδίαν μου.

— Καὶ τὰς βασιλοπούλας, παπποῦ, καὶ αὐταῖς λοιπὸν δὲν τὰς εἶδες μὲ τὰ μάτια σου; καὶ δὲν ἔφαγες καὶ δὲν ἐκουθέντιασες μαζὶ τῶν;

— Ποιὰς βασιλοπούλας, ψυχὴ μου;

— Νά! αὐταῖς ποῦ ἐρατεύονταν μὲ τὰ ραφτόπουλα, καὶ ἄρρωστοῦν ἀπὸ τὴν ἀγάπην, καὶ στέλνον τὸν πατέρα τους, τὸν βασιλέα μὲ τὴν κορώναν, νὰ πάγῃ νὰ παρακαλέσῃ τὸν γαμβρό; Δὲν θυμάσαι, ποῦ μὲ πῶλεγες; Δὲν θυμάσαι τὴν Χρυσόμαλη Νεραΐδα καὶ τὰ λευκανθιμένα νεραϊδόπουλα, ποῦ τραγουδοῦν, παπποῦ, καὶ γελοῦν καὶ χορατεύουν, καὶ ράφουν τὰ νυφιάτικα, χωρὶς ραφὴ καὶ ράμμα;

— Ἄχ! ψυχὴ μου! Εἶπεν ὁ γέρον τότε λυπημένος. Αὐτὸ τὸ ἀκουσα ἀπὸ τὴν γιαγιά μου, ὅταν μ' ἐμάθαινε νὰ κεντῶ καὶ νὰ ράφω! Μὰ ὁσρῶ, ψυχὴ μου, πῶς μὴτ' ἐκείνη δὲν τὸ εἶδε μὲ τὰ μάτια της!

Τοῦτο διέλυσε καὶ τὴν ἔλασσην μου πλάνην!... Εἰς τὸ χαρμίον τῆς Βαλιδι-Σουλτάνας, ἐπισθεν τοῦ στρογγυλοῦ ἔρμαριου ἐν τῷ τοίχῳ, δὲν μ' ἐπερίμενε λοιπὸν ἡ βασιλοπούλα! Καὶ δὲν ἦτον αὐτὴ ποῦ μ' εἶδεν τὰ μοσχομουρισμένα ἐκείνα γλυκίσματα, ἀλλὰ τίς εἶδε τί πιναράς, ρικνοπρόσωπος, πλατύστομος γέρον-Ἀρπῆς! Εἶχον δικαίον αἰ συμμαθητὰ μου!

Ἀλλὰ λοιπὸν αἱ κακουχίαι καὶ τὰ βασάνα, ὅσα ὑπέστην, καὶ ὅσα ἐμελλον νὰ ὑπάσθω, μὲ τὴν

γλυκίαν ἐλπίδα, νὰ ἐπιστρέψω ποτέ εἰς τὸ χωρίον μὲ μιαν βασιλοπούλαν εἰς τὸ πλευρόν μου, ἐπῆγαιεν εἰς τὰ χαμένα; ἐπῆγαν διὰ τίποτε; Καλὰ, παπποῦ! Ἄν μὲ διξῆς καὶ σὺ ποτε νὰ ξαναπαίσῃω βελόνι, πῆς πῶς εἶμαι θηλυκὸς καὶ δὲν τὸ ζεύρω!

Καὶ τὸν ἐνδιέθετον τοῦτον λόγον ἠτοίμαζόμην νὰ προσφέρω, ἐλέγγων συγχρόνως τὸν παπποῦν, διότι ἐγένεν αἰτία νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Πόλιν νὰ κακουχηθῶ ἐπὶ ματαίῳ. Ἄλλ' ὅτε, ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδον τὸν παπποῦν μὲ τὸ ὄνειροπολοῦν αὐτοῦ, βλέμμα διαρκῶς προσηλωμένον μακρὰν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κωνοειδοῦς ἐκείνου χώματος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἤλπισε ποτε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ οὐράνια, δὲν ἤξευρα ποῖα μυστηριώδης δύναμις ἐδέσμευσε τὴν φωνὴν ἐπὶ τῆς γλώσσης μου.

Ὁ ἥλιος εἶχε κατέλθει πάλυ χαμηλότερα πρὸς τὴν δύσιν. Πᾶσα ὑπαρξίς, πᾶσα ἐκδηλώσις ζωῆς ἀπεσύρετο σιγαλὰ καὶ βραδέως πρὸς τὰ ἐνδοτέρω τῆς πόλεως.

Ἡ ἐκφρασις τῆς χωριογραφίας μοι ἐφάνη τώρα μελαγχολικότερα, ὀλιβερότερα. Ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐκ νέου. Μεταξὺ τῆς φυσιογνωμίας τῆς σκηνῆς καὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ ὠχροῦ καὶ μαρμαμένου τοῦ παπποῦ προσώπου, ὅπως ἐφωτίετο ὑπὸ τῶν τελευταίων τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, ὑπῆρχε τὸση ἁμοιότης τὸση στενὴ συγγένεια!

Ὁ καὶμένος ὁ παπποῦς! ἐσκέφην πρὸς ἑμαυτὸν, ἐπάλευσε καὶ ἐνίκησε τὸν ἄγγελον χωρὶς τῆς βοήθειάς μου, ἀλλὰ ἐξαντλήθη καὶ ἀδυνάτησε τόσο πολὺ, ποῦ, ἂν ξανακυλήσῃ ἔτσι καθὼς εἶνε κανεὶς δὲν τὸν γλυτώσει.

— Ἀρχισε νὰ κάμνῃ κρῖς, ψυχὴ μου— εἶπεν ὁ γέρον ἔξαφνα.— Ἐλα νὰ πάμε.

Τῷ ἔτεινα σιωπηλῶς τὴν χεῖρα καὶ ὑποστηρίζων αὐτὸν ὅσον ἠδυνάμην, τὸν συνάδευσα εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἦν ἡ νύκτα ἐκείνην ἔκαμει τῇ ὄντι πολὺ ψυχός. Τῇ δὲ προῖξ τῆς ἐπιούσης παχεῖα πάχνη ἐκείτο λευκάζουσα ἐπὶ τῶν μεμαραμένων φύλλων τῶν καλυπτόντων τὸ ἔδαφος τοῦ κήπου μας. Μόλις ἀφουκίσθη καὶ ἔδραμον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀγαπητοῦ μου παπποῦ. Ἄλλ' ὅποια διαφορά ἀπὸ τῆς χθὲς μέχρι σήμερον! Πληθὺς συγγενῶν καὶ οἰκείων συνωστίζοντο σοβαροὶ καὶ ἀφνοὶ εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς τὸ κατώγειον εἰς τὴν σάλαν τῆς γιαγιάς, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ἐκείτο μακρὸς μακρὸς ὁ παπποῦς.— Ἐφραίνετο πῶς δὲν ἐξυπνήσεν ἀκόμη.

Βαθεῖα εἰρήνην ἐβασίλευεν ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ. Μία ὑπερδύναμις ἀγλήν, ἐν εἰδεί μειδιάματος βαλμηδῶν ἀποσβεσνυμένου, ἐπαίξε μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του.

Ἡ γιαγιά μὲ τὰς χεῖρας θηλυκωμένας περὶ τὰ γόνατά της, μὲ τὸ ἀπελπισμένον τῆς βλέμμα ἀπλαγῆς, ἐπὶ τῆς ὄψεως τοῦ παπποῦ, ἐκάθητο ὠχρὰ, βωβῆ, ἀκίνητος ὡς ἀπολιθωμένη παρὰ τὸ πλευ-

ρόν του. Ἡ ταλαιπωροῦ! Τὶ δὲν θὰ εἶδεν ὅπως τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦτο τὸ ταξεῖδι! Διότι τὸ μείδιμα τοῦ παπποῦ ἦτον ἡ λάμψις, ἢ ἔσυρεν ὀπίσω τῆς ἢ πρὸς οὐρανὸν ἀποδημοῦσα ψυχὴ του.

Διότι ὁ καὶμένος ὁ παπποῦς συμπλήρωνε ἀληθῶς τώρα τὸ μέτρο τῆς ζωῆς του ταξεῖδιον!

Γ. Μ. Βιζυησος

ΟΙ ΕΝ ΤΑΝΑΓΡΑΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΤΑΦΟΙ

Ὅποιον καὶ ὅποια ἀρχαιολογικὰ κειμήλια ἐγκρύπτει σχεδὸν ὅλη ἡ χώρα ἡμῶν, εἶνε πασίγνωστον. Ἐπίσης ὅμως εἶνε γνωστὸν ὅτι τὰ ἀνακαλυπτόμενα καλλιτεχνικὰ ἔργα πάντοτε εἰσι λίαν ἐπιζήτητα ὑπὸ τῶν διαφόρων φιλορχαίων ἢ καὶ ἀρχαιοσυλλεκτῶν. Οὗτοι, κατερχόμενοι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐκμεταλλευόμενοι τὴν ἀμαθειαν ἡμῶν, ἔστιν ὅτε καὶ τὸ φιλοχρήματον, ἀπέρχονται, ἀποκμιζόντες σπουδαιοτάτας ἀρχαιολογικὰς συλλογὰς. Αἱ συλλογαὶ αὗται ἀπαρτίζονται ἀπὸ διαφόρων εἰδῶν εὐρήματα, νομίσματα, ἐναπιγράφοις πλάκας, ἀγάλματα, καὶ ἰδίως ἀγαλαματίδια ἐξ ὑπῆτης γῆς. Τοιαῦτη ἦτο καὶ ἡ τελευταίως ἐκπονηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κυρίου Σαβούραφ συλλογὴ.

Τὰ ἐξ ὑπῆτης γῆς ἀγαλαματίδια ἢ εἰδώλια, τὰ κατ' ἐξοχὴν ἠδὴ ἐπιζητούμενα ἐν Εὐρώπῃ, ἀνευρίσκονται μὲν καὶ ἀλλοῦθ, ἀλλ' ἰδίως ἀπειρον πλοῦτον τοιούτων ἐνέχουσιν αἱ νεκρόπολεις τῆς βοιωτικῆς πόλεως! Τανάγρας, νῦν Σικιματάρει. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἀπὸ ἐπὶν διεξάγεται φοβερὰ ἀρχαιοκαπηλία· οἱ κάτοικοι αὐτοῦ μετεβλήθησαν ὅλοι εἰς ἀρχαιοσυλλέκτας, ἢ μάλλον τυμβωρύχους· διότι οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς τῶν ἀνακαλυπτόμενοι τάφοι ἀνασκάπτονται λάθρα καὶ ἐν παραβύσει, τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς εὐρισκόμενα ἀγαλαματίδια, πωλοῦμενα κατόπιν εἰς διαφόρους μετὰ βιβάζονται εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίοντος.

Ἄγνωσ' τί γίνεται ἤδη, καὶ ἂν ἐπὶ τέλους ἡ ἀσύστολος καταπάτησις τοῦ περὶ ἀρχαιοτήτων Νόμου ἐξήγειρε τὴν ἐπίβλεψιν τὴν πραγματικὴν τῶν ἀρμοδίων. Ὅτι ὅμως πρὸ ὀλίγου χρόνου ἡ τοιαῦτη ἱεροσυλία ὑψίστατο ἐκεῖ, ἀφίνω νὰ κρῖνῃ περὶ τούτου ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς ἐπομένης ἀφηγήσεως. Ἡ ἀφηγήσις αὕτη ἐγράφη ὑπὸ τοῦ κυρίου Β. Haussoullier, πρῶτον μαθητοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Παλλικῆς Σχολῆς, νῦν δὲ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Βορδιγάλιοις Πανεπιστημίου. Ἐδημοσιεύθη δὲ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πρέχοντος ἔτους ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιθεωρησει τῶν Παρισίων. Ἡ δημοσίευσις αὕτης ὄφειλε, πιστεύω, νὰ ἐπισυρῇ τὴν προσοχὴν ἑλλῶν ἀρμοδιωτέρων ἐμοῦ· ἀλλὰ τούτου μὴ γενομένου, νομίζω ὅτι δὲν ἠμάρτησα, ἂν ἐγὼ ὁ μὴ ταχθεὶς εἰς τὰ τοιαῦτα ἀνέλαθον νὰ ποιήσω λόγον περὶ αὐτῆς. Ἡ ἀφηγήσις ἔχει οὕτω·

Ταναγρας.

« Η πόλις τῆς Ταναγρας ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἦτο καλὴ καὶ εὐπορὸς. Ἐὰν πιστεύσῃ τις τὸν Δικαιάρχον, περιγητῆν τοῦ τέλους τοῦ τετάρτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, οἱ Ταναγραῖοι ἦσαν οἱ φιλοξενώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ἢ τουλάχιστον τῶν Βοιωτῶν. Ἐκτός τούτου καὶ ἀγαθοὶ καλλιερῆται, τῶν ὁποίων αἱ ἄμπελοι ἦσαν περιώνυμοι. Οἱ σύγχρονοι Ταναγραῖοι, ἦτοι οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Σκιματᾶρι, κειμένοι εἰς πέντε χιλιομέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως, εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄποροι, ἂν μὴ ἐντελῶς πένητες, ὃ δὲ οἶνός των μέτριος. Ἐν τούτοις εἰσὶν ὡς οἱ πρόγονοί των ἐπίσης φιλόξενοι, ἰδίως ἂν τοῖς ἐμπνεύσῃ τις τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ ἀποκτήσῃ τὴν οἰκειότητά των, ἣν δυσκόλως κατ' ἀρχὰς ἐπιτυγχάνει παρὰ τοῖς χωρικοῖς τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ πολὺν χρόνον κατώκησα τὸ πενήχρον αὐτὸ χωρίον, ἐπανήλθον δὲ καὶ πολλάκις, καὶ ἴσως ἡμέραν τινὰ εὖρω τὴν εὐκαιρίαν νὰ περιγράψω τὰ ἰδιαίτερα ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν κατοικῶν αὐτοῦ, τὰς προλήψεις των, καὶ τὰ ἱαματικά των μέσα.

Δὲν ὑπάρχει Σκιμαριώτης μὴ ὄν ἀρχαιολόγος, δὲν ὑπάρχει εἰς ὃ μὴ ἀνορθῶς ἓνα ἢ πλεονέτερος τάφος, καὶ μὴ εὐρὴν τινὰς τῶν Ταναγραίων κορῶν, τὰς ὁποίας τόσον θαυμάζομεν σήμερον. Ἀκριβῶς δὲ αἱ νεκροπόλεις τῆς ἀρχαίας Ταναγρας κεῖνται ἐπὶ τῆς περιφέρειας τῶν τοῦς δὲ τάφους αὐτῶν θεωροῦσι κτήματά των, περιουσίαν των, συχνάκις δὲ ἀμύνονται ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἐνόπλιος κατὰ τῶν κατοικῶν τοῦ γειτονικοῦ τῶν χωρίου Βράτσι, τοὺς ὁποίους ἐξαιρετικῶς ἐχθαίρουσιν. Ἡ Κυβέρνησις ἀναμφισβητήτως ἀπαγορεύει τὰς ἐν κρυπτῷ ἀνασκαφάς, διατηροῦσα πρὸς τοῦτο καὶ φρουρὰν ἐκ τριῶν ἢ πέντε ἀνδρῶν διαμένουσαν εἴτε εἰς Σκιματᾶρι, εἴτε εἰς Λιατάνι, εἴτε καὶ εἰς Βράτσι, τὰ τρία ταῦτα χωρία τὰ ἔχοντα τὴν κυριότητα τοῦ ἐδάφους τῶν Ταναγραίων νεκροπόλεων· ἐπὶ πλέον ὃ φύλαξ τοῦ ἐν Σκιματᾶρι Μουσείου εἶνε διατεταγμένος ὅπως νυκθήμερον ἐπαγρυπνῇ. Ἄλλ' εἶνε αἱ προφυλάξεις αὐταὶ ἀρκούσαι; ἢ φρουρὰ περιπολεῖ, μάλιστα ποιεῖ καὶ χρῆσιν τῶν ὄπλων, ἀφοῦ τινὰ ἔτη πρὸ τῆς ἀφιξείας μου οἱ στρατιῶται ἐπυροβόλησαν χωρικὸν τινὰ καταγινόμενον εἰς ἀνασκαφάς καὶ τὸν ἐφόνησαν· ἀλλ' ἢ φρουρὰ δὲν εἶνε πάντοτε παρούσα· ὃ δὲ ἀρχαιοφύλαξ χωρικός Σκιμαριώτης, ὅσον ζῆλον καὶ ἂν ἐπιδεικνύη, ἔχει τὰς ἀσχολίας του, καὶ ἐπὶ τέλους ἀναγκάζεται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ μεταβαίνει μέχρι Χαλκίδος καὶ Θηβῶν. Καθ' ὃν χρόνον διέτριβον ἐγὼ αὐτόθι, ὃ φύλαξ ἦτο ἀπὸν ἀναχωρήσας διὰ τὸν ἐπὶ τῶν ὄριων μετὰ τῶν Τούρκων πόλεμον, ἀντικαθίστα δ' αὐτὸν ὃ ἀδελφός του, ὅστις, νέηλος εἰς τὸ ἐπάγγελμα, πολλάκις

ἐτιμωρήθη διὰ τὸν ὑπέμετρον ζῆλόν του. Νύκτα τινὰ τοῦ ἐκλάπη τοῦ ὄνιον του, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἢ δίκειλά του. — Αἱ ἐν κρυπτῷ λατῶν ἀνασκαφαὶ πάντοτε συμβαίνουσιν αὐτόθι, ἰδοὺ δὲ πῶς ἐκτελοῦνται (εἶνε μαρτυρία—καὶ δὲν δυσκολεύομαι νὰ τὸ ὁμολογήσω—συνενοχοῦ). Κατ' ἀρχὰς δέον νὰ ὁρισθῇ ἐπακριβῶς ἡ τοποθεσία τοῦ τάφου. Καὶ εἰς τινὰ μὲν μέρη αὐτῆ ἐπιτυγχάνεται δι' ἀπλῆς ἀνασκαφῆς διὰ πτύου·—ἀλλὰ συνήθως οἱ χωρικοὶ μεταχειρίζονται πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν τάφων μακρὰν σιδηρῶν αἰχμηρῶν βάρβδον, μήκους ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρον, ἣν ἐμπήγουσιν εἰς τὸ ἔδαφος. Ἄμα ἢ βάρβδος ἀπαντήσῃ ἀντίστασιν, ἐξάγουσιν αὐτήν, καὶ ἂν εἰς τὴν αἰχμὴν εἶνε προσκεκολλημένα τεμάχια τοῦ καλύπτοντος τοὺς τάφους πορώδους λίθου, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία—τάφος εἶνε. Ἄλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἤχου τοῦ κτυπήματος τῶν πορωδῶν πλακῶν τοῦ τάφου ἐνδείκνυται οὗτος, μεθ' ὃ δὲν υπολείπεται πλέον ἢ νὰ ἐξευρεθῇ ἢ κατάλληλος στιγμή πρὸς ἀνασκαφήν, ἢ μᾶλλον εἰσπῖν πρὸς σύλησιν τοῦ τάφου.

Ὅτι αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται φέρουσιν εἰς φῶς νέα ἀντικείμενα εἶνε ἐκτός πάσης ἀμφιβολίας. Δυστυχῶς ὅμως εἰσὶν ἐπ' ἐλάχιστον διδακτικά, καθὼ ἐνεργοῦμεθα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἴτε κατὰ τὴν ἀνατολήν, εἴτε κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, εἴτε καὶ κατὰ τὴν νύκτα ἀκόμη, καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ταχέως. Εἶχον ὅμως τὴν εὐτυχίαν νὰ παρασταθῶ καὶ εἰς ἀνασκαφὰς τακτικὰς, γινόμενας ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, καὶ ἐν πάσῃ ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ.

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1879 ὃ ἐν Ἀθῆναις ἐμπορευόμενος τὰς ἀρχαιότητας Ἀναστάσιος Ἐρνερης (;) ἔλαβε τὴν ἴδειαν παρὰ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ ἀνασκάψῃ ἄγρον ἐν Ταναγραῖ, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τούτῳ ἠγόρασε, μετὰ τὴν συμφωνίαν ὅπως μέρος τῶν εὐρημάτων ἀποδώσῃ εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρίαν τῶν Ἀθηνῶν. Ὅθεν μετὰ μεγάλης χαρῆς ἔλαθον ἐκ νέου τὴν εἰς Σκιματᾶρι ζήουσαν, ἢ δὲ πρώτη ἐπίσκεψίς μου ἦτο διὰ τὸν παρέχοντά μοι τοιαύτην λαμπρὴν εὐκαιρίαν διδασκαλίας, διὰ τὸν Ἐρνερη. Εὐρὸν δ' αὐτὸν κατοικοῦντα παρὰ τινὲ χωρικῷ φίλῳ του. Ὁ χωρικός οὗτος ἦτο ὁ ἀνθρώπος του, ὅπως λέγουσιν οἱ Ἕλληνες. Ὁ Ἐρνερης ἦτο ἀνάδοχος ἑνὸς τῶν τέκνων του, ἦτο ὁ κουμπάρος τῆς οἰκογενείας, καὶ τοῦτο εἶνε τίτλος ἐν Ἑλλάδι, τίτλος δίδων δικαίωμα εἰς σέβας καὶ ὑπόληψιν ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας. Εἶνε ὁ πραγματικὸς προστάτης τοῦ τέκνου, δὲν εἶνε ὁ κοινὸς ἀνάδοχος, τὸν ὁποῖον γνωρίζομεν, ἀλλὰ πρόσωπον ἐπὶ τοῦ ὁποίου πολὺ λογιζοῦσιν καὶ βασίζονται. Αἱ ἰδέαι αὗται εἰσὶν ἐπι παραδόξως ἰσχυραὶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ χωρία. Ἐντεῦθεν ἐκστατος ἐννοεῖ πόσον θαυμάσιαν ἰδέαν εἶχε συλλάβει

ὁ ἔμπορος τῶν ἀρχαιοτήτων νὰ βαπτίσῃ ἐν τέκνον, καὶ νὰ δημιουργήσῃ διὰ τοῦ μέσου αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον ἐν Ταναγραῖ, ἐπιτετραμμένον ἐν τῇ χώρῃ, τῇ μᾶλλον ὀνομαστῇ διὰ τὰ εἰδωλῶτά της, τὰς κόρας της, ὅστις θὰ τὸν ἐπληροφόρει καὶ διὰ τὰς εὐτυχεῖς ἀνακαλύψεις, καὶ διὰ τὰς παρουσιαζόμενας καλὰς εὐκαιρίας, καὶ ὅστις θὰ τῷ ἐχρησίμευεν ἐν ἀνάγκῃ ὡς μεσάζων παρὰ τοῖς χωρικοῖς, ὅστινες στενοχωροῦνται νὰ φυλάττωσιν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὰ εὐρήματά των, χωρὶς νὰ τὰ ἀνταλλάξωσιν ἀντὶ καλῶν νομισμάτων. Τὸν ἐπιτετραμμένον τοῦτον ἀναμφισβητικῶς ἐφιλοξένη ἐν Ἀθῆναις, εἰς δὲ τὸ τέκνον τοῦ ἐδίδε μικρὰ τινὰ δῶρα. Τὴν 16 Δεκεμβρίου τοῦ 1879, ἡμέραν καθ' ἣν ἤρχισαν αἱ ἀνασκαφαί, ἐνθυμούμαι ὅτι τὸ δῶρον ἦτο ζεύγος ὑποδημάτων.— Πόσον λυπούμαι σήμερον, μὴ δυνήθεις νὰ διαμείνω ἐφ' ὅσον χρόνον διήρκεσαν αἱ ἐν Ταναγραῖ ἀνασκαφαί! Ἀναπολῶ εἶτι ζωηρῶς καὶ ἐν ὄλαις ταῖς λεπτομερειαῖς τὰς ὀλίγας ἡμέρας, ἃς διήλθον μετὰ τοῦ κυρίου Ἐρνερη. Ἐκάστην πρωΐαν ἀνεχωροῦμεν ἐφιπποῖ ἵνα μεταβῶμεν εἰς τὴν χώραν τῶν τάφων ἦτο χειμῶν, καὶ εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην πεδιάδα, τὸ ψῦχος ἦτο ἐπαισιητόν. Ποτὲ δὲν θὰ λησιμονήσω πρωΐαν τινὰ, καθ' ἣν ἀνατέλλοντας τοῦ ἡλίου ἐν διαυγεστάτῃ ἀτμοσφαιρᾷ, εἶδομεν ἐν ἀπόπτῳ ἀριστερόθεν τὸν κῶνον τῆς Διρφίδος τῆς Εὐβοίας, δεξιόθεν δὲ καὶ ἀπώτερον τὰς κορυφὰς τοῦ Παρνασσῶ χιονοσκεπᾶστος.

Κατὰ τὴν αὐτῇ διατριβῇ μου παρέστην εἰς τὴν ἀνακάλυψιν πληθοῦς εἰδωλῶν ἐξ ὀπτιῆς γῆς. Ἄς εἴπω δ' ἐν πρώτοις, ὅτι τὰ ἀγαλματίδια, τὰ ἀγγεῖα, αἱ λυχνίαι, πᾶν ὃ, τι ἀποτελεῖ τὴν νεκρικὴν διακόσμησιν, δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν τάφων, συχνάκις τὰ ἀντικείμενα ταῦτα εἰσι τοποθετημένα παρὰ τὰ χεῖλη τῶν τάφων. Οὗτοι δ' εἰσὶν ἐκ πλακῶν τοῦ ἐν Ταναγραῖ ἐν ἀφθονίᾳ ὑπάρχοντος πορώδους λίθου. Εὐρίσκονται δὲ ἅμα ἀνεγερθῶσαι αἱ πλάκες αἱ σκεπάζουσαι τὸν τάφον, ἐπομένως δὲν κεῖνται πλησίον τοῦ νεκροῦ· εἶνε μὲν ἐν τῷ τάφῳ, ὅχι ὅμως καὶ παρὰ τὴν χεῖρα τοῦ θανόντος. Τοῦτο ἔχει τὴν σημασίαν του. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τάφου τὰ ἐξ ὀπτιῆς γῆς ἀντικείμενα εὐρίσκονται ἐνίοτε παρὰ τὴν κεφαλὴν, ἐνίοτε εἰς τὰ πλάγια τοῦ νεκροῦ. Τὸ μόνον ἀντικείμενον, ὅπερ φαίνεται ὅτι διαρκῶς ἐτίθετο εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, εἶνε κοινὸν ἀγγεῖον ἐξ ὀπτιῆς γῆς, ὅπερ οὐδέποτε εἶνε ἐξωγραφισμένον, ἔχει δὲ τὸ σχῆμα οἰνοχόης. Τοῦτο εὐρίσκεται παρὰ τοὺς πόδας τοῦ νεκροῦ ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ τάφου. Ἐνεῖχε δὲ τὴν προμήθειαν τοῦ ὕδατος τοῦ νεκροῦ. Τοιαῦτα ἀγγεῖα ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ εὐρίσκονται ἐν τοῖς μικροῖς Μουσείοις τοῦ Σκιματᾶρι καὶ ἐν τοῖς οἴκοις τῶν χωρικῶν, ὅστινες μετὰ μεγάλης προφυλάξεως τὰ μεταφέρου-

σιν εἰς τοὺς οἴκους των, ὁσάκις εὐρεθῶσι σῶα. Τὸ ὕδωρ ἐν αὐτοῖς, λέγουσι, διατηρεῖται δροσερώτατον. Τὰ εἰδωλῶτα σπανίως εὐρίσκονται ἀκέραια· διότι, ἐκτός τοῦ ὅτι βιπτόμενα ἐν τῷ τάφῳ ὑπὸ τῶν συνοδευόντων τὸν νεκρὸν εἰς τὴν τελευταίαν κατοικίαν του ἐθραύοντο, ἐνίοτε ὁ νεκρὸς ἐσκεπάζετο καὶ διὰ χώματος. Πρὸς τοῦτους καὶ αἱ πορώδεις πλάκες, αἱ χρησιμεύουσαι ὡς σκεπάσμα τοῦ τάφου, μὴ εὐσαι ἀκριβῶς συνηρολογημένα, ἄφινον χῶμα περισσώτερον ἢ ὀλιγώτερον ὑγρὸν νὰ διέρχεται ἐν τῷ τάφῳ, ὅπερ κατέστρεφε τὰ ἀγαλματίδια. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν εἰς τὰς ἐκτεταμένας ταύτας νεκροπόλεις τμήματα ξηρότερα τὰ μὲν τῶν δέ, οἱ δὲ χωρικοὶ θαυμασιῶς γινώσκουσιν εἰς ποῖα μέρη δύνανται νὰ ἐπιτύχωσι τὴν εὐρεσιν εἰδωλῶν ἀκεραίων. Ὁ Ἐρνερης μὲ εἶχεν εἰδοποιήσει, ὅτι θὰ ἀνεσκαπεν εἰς μέρος ὑγρὸν· καὶ ἀληθῶς ὀλίγα ἀγαλματίδια ἐξήχθησαν ἀκέραια. Εἰς τῶν ἐργατῶν τοῦ ἦτο ἐπιφορτισμένος νὰ ἀφαιρῇ τὸ πρῶτον στρώμα τοῦ χώματος, τὸ σκεπάζον τὰ ἀντικείμενα, ἄμα δ' ἐπεραίνετο ἡ ἐργασία αὐτή, μόνος καθήρχετο ἐν τῷ τάφῳ, καὶ ἤρχιζε τὴν ἐργασίαν κρατῶν ἀνὰ χεῖρας μαχαίριδιον. Ἐὰν τὰ ἀντικείμενα ἦσαν λιανεῖθραυστα ἢ σμικρά, μετεχειρίζετο τεμάχιον ξύλου αἰχμηρῶν, ἐκ φωσφόρου ἐν ἀνάγκῃ, καὶ δι' αὐτοῦ ἀπέξεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ ἐπὶ τοῦ πολυτίμου συντρίμματος χῶμα καὶ κατώρθωνε νὰ τὰ καθάρσῃ καὶ ἀπαναφέρῃ εἰς τὴν προτέραν των κατάστασιν. Οὕτως ἐπράξε δι' ἐπτά ἀγαλματίδια Ἐβράτων, ἅτινα ἀνεκάλυψεν ἐντός τοῦ αὐτοῦ τάφου, καὶ τῶν ὁποίων ἰδέαν ἀκριβῆ παρέχουσιν οἱ ἐν τῷ Λούβρῳ ὑπάρχοντες Ἐβραῖτες. Οἱ μικροὶ αὐτοὶ Ἐβραῖτες ἦσαν εἰς τεμάχια. Πτίρυγες ἐλαφρῶς χρωματισμένοι, βραχιόνες κωκοσημένον διὰ χρυσῶν βραχιολίων, τὸ πᾶν συνήχθη μετὰ πολλῆς προσοχῆς, καὶ περιετυλίχθη ἐντός σιγαροχάρτου. «Ὅλα αὐτὰ συγκολλῶνται», μὰ ἔλεγεν ὁ Ἐρνερης, συνοδῶν τοὺς λόγους διὰ μειδιάματος ἐκφραστικοῦ. Ἐγὼ δὲ προσθέτω, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν μὴ γλαφυρὰν ἐκφρασιν τοῦ ἔμπροσθεν τῶν ἀρχαιοτήτων, ὅτι *ὅλα αὐτὰ χρωματίζονται ἐκ νέου.*

Ἰδοὺ λοιπὸν τὰ ἐξ ὀπτιῆς γῆς ἀγαλματίδια, τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν ἐπάνοδόν των εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, διαφιλονεικοῦσι τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης καὶ οἱ ἐρασταὶ τῶν συλλογῶν. Ἐξέρχονται τῶν τάφων, ἐνθα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶχον βιβθῆ, διότι δὲν εἶχον πλασθῆ διὰ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἦσαν προωρισμένα διὰ τοὺς νεκρούς. Εἰς ποῖας πεποιθήσεις ἀρὰ γε ὑπέχουον οἱ καταθέτοντες ἢ βιπτόντες ταῦτα μετὰ τῶν ἀγγείων, τῶν λυχνιῶν, καὶ τῶν νομισμάτων ἐν τῷ τάφῳ; Χωρὶς νὰ ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ λύσω τὸ σπουδαῖον αὐτὸ ζήτημα, ὅπερ διαιρεῖ τοὺς μᾶλλον περιώνυμους τῶν ἀρχαιολόγων, θὰ παρενείρω τινὰς

παρατηρήσεις, αλίτιες θα ώσι τὸ τέρμα τῆς μακρῆς μου ταύτης ἀφηγήσεως.

Καὶ ἐν πρώτοις νομίζω, ὅτι πρὶν ἐρωτήσωμεν τοὺς καταθέτοντας αὐτὰ ἐν τοῖς τάφοις, καὶ ἰδίως πρὶν τοὺς ἐξαναγκάσωμεν νὰ διηγήσασιν, πρέπει νὰ ἐρευνησωμεν τοὺς κατέργαζομένους αὐτὰ, τοὺς δημιουργοὺς αὐτῶν, τοὺς δίδοντας τὴν ζωὴν, τὸ μείδιμα, τὴν χάριν, τοὺς τεχνίτας ἐκείνους, τοὺς ὁποίους τότε ἀπεκάλουν κοροπλάσταις, ἅτοι ἐκτυπωτὰς πλαγγόνων.

Ἦσαν ἀληθῶς ἀριστοτέχναι τινὲς ἐκ τῶν Ταναγραίων, τῶν ὁποίων ὅμως δὲν διεσώθησαν τὰ ὀνόματά, τὰ δὲ εἰδωμένα ἐξ ὀπτιῆς γῆς ἀγαλματιδία τῶν, ἀτινὰ ἐπίωλον ἀναμφιβόλως εἰς τὰ πεινχρὰ ἐργαστήριά τιν' τῆς ἀγορᾶς, ὡς οἱ κοροπλάσται τῶν Ἀθηναίων, σήμερον συγκαταλέγονται μεταξύ τῶν λεπτοτάτων ἔργων τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης. Οἱ τεχνίται οὗτοι ἐξεργάζοντο παντοῖα ἀντικείμενα. Ἀρκεῖ, ἵνα πεισθῆ τις περὶ τούτου, νὰ φυλλομετρήσῃ τὸ ἑράνισμα τοῦ Κυρίου Ἐλαίου Θεοὶ καὶ θεάιναι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γυναῖκες ἐν ἀστυκῇ περιβολῇ, ἄλλαι ἐν στολῇ περιπάτου, κοράσια παίζοντα τοὺς ἀστραγάλους, ἡθοποιοί, σκηναὶ κοιμητικαί, ἅπαντες οἱ τύποι ἀντιπροσωπεύονται ἐν τῇ στοῇ τοῦ κοροπλάστου. Ὑπάρχουσι κοράσια παίζοντα τὴν σφαῖραν, ἐξ ὧν ἡ ἠττηθεῖσα φέρει τὴν συντροφὸν τῆς ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἔβλεπε τὸ παιγνίδιον ἐφεστρίμδος ἡ ἱππίας, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ παῖδες ἱππεύον κυριολεκτικῶς, ἐνῶ ἡ νεαρὰ κοράσις ἱππεύει πλαγίως, κρατουμένη ἐκ τοῦ γόνατος, διότι ἡ αἰδήμιόσυνή τῇ ἐμπόδιζεν ἄλλην θέσιν. Ἴδου ἄρτοποιος καθήμενος πρὸ τοῦ κλιβάνου του, καὶ ἐνασχολούμενος εἰς τὸ ψήσιμον τῶν ζυμάρικων τοῦ ἀλλάχου κουρεὺς προσκλίνειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πελάτου του. Ἐντεῦθεν φαίνεται ὅτι ὁ κοροπλάστης ἦτο καθ' ὄλοκληρίαν ἐλεύθερος ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἔργου του, δυναμεινός παρὰ πάντα ἄλλον νὰ ἀκολουθῇ τῆς φαντασίας του τὰς ἰδιοτροπίας. «Τὸ ἐξ ὀπτιῆς γῆς εἰδώλιον, λέγει ὁ Μαρσά, δὲν εἶνε ὡς τὸ ἔγαλμα τοῦ Φειδίου ἢ τοῦ Πράξιτέλους, ἔργον πρωτότυπον, παρουσιάζον ἐν ἀρμονικῶν σύνολον, τοῦ ὁποίου πᾶσα λεπτομέρεια οὐκ ἴσως δὲν εἶνε ἀδιάφορος, ἀλλὰ συντείνει εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου ἐπιζωομένην ἐκφράσιν. Τὸ εἶδώλιον ἐξελεθὲν τοῦ τυπωτηρίου, δύναται νὰ ἐπιδιορθωθῇ, νὰ ἀναψηλαφηθῇ, νὰ τροποποιηθῇ καὶ δοθῇ εἰς αὐτὸ τοιοῦτος ἢ τοιοῦτος χαρακτήρ ἀρέσκων εἰς τὸν κοροπλάστην. Ἔβλεπε ἀνάγκη νὰ σκεπασθῇ ἡ κεφαλὴ ὑπὸ τινός, ὅτε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸν προχειρότερον πῖλον, ἔστω οὗτος καὶ ὁ περοφόρος πῖλος τοῦ Ἑρμοῦ. Ἄλλος ἠέλιον νὰ παραστήσῃ σκηναὴν ἐν ἀρτοποιεῖν, ζητεῖ νὰ τοποθετήσῃ περὶ τοῦ κλιβάνου καὶ τοῦ ζυμωτηρίου διάφορα πρόσωπα. Ἡ χεὶρ του ἅπαντὰ εἰδωλία προωρισμένα διὰ παράστασιν θεοτήτων,

τὰ ὁποῖα φέρουσι κεκρυφάλους συμβολικοὺς ἐκ κοσμημάτων καὶ περιδέραια, τὰ προσαρμόζει, καὶ ἰδοὺ ἀρτοποιεῖον κατοικοῦμενον ὑπὸ θεαίνων.

Ἡ τέχνη λοιπὸν τῶν κοροπλάστῶν ἀνεπτύχθη ἐν Ταναγρᾷ μετὰ τὸν μᾶλλον ἀνεξάρτητον τύπον Δυναμειθαὶ νὰ εἰκασώμεν κατὰ ποῖαν ἐποχὴν ἤμασαν. Κατὰ τὸν κυρίον Ραγβί, ὡς βέλαιον δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὅτι πᾶσα αὐτὴ ἢ πληθὺς τῶν εἰδωλίων εἶδε τὸ φῶς ἐντός σχετικῶς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος, ὁ χρόνος δ' αὐτὸς εἶνε ὁ πέταρτος πρὸ Χριστοῦ αἰών, ἡ ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς τέχνης τῶν κοροπλάστῶν συμπίπτει μετὰ τῆς ἀλλοκότου παραφθορᾶς τῆς παραδόσεως. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς λαμπρᾶς ἀναπτύξεως τοῦ σκεπτικισμοῦ καὶ τῶν ἠλιγῶν αὐστηρῶν ἠθῶν, τὸ ὀρησκειτικὸν αἶσθημα ἠμβλύθη, ἡ πίστις δὲν ἔχει πλέον οὔτε τὴν ἐπιτασίαν, οὔτε τὴν ἀκριβείαν τῶν παρωχημένων χρόνων, κατὰ τοὺς ὁποίους δὲν κατεργάζοντο εἰμὴ τὰ χονδροειδῆ ἀγαλματιδία, τὰ ὁποῖα πᾶς ἀρχαιολόγος ἀναγνωρίζει ὡς θεότητας προσταπρίας τοῦ νεκροῦ. Ἄν βραδύτερον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνευρίσκωνται εἰς τοὺς τάφους τινὰ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν ἀγαλματιδίων, οὐδόπως πρέπει νὰ ἐκπληττώμεθα διὰ τοῦτο. Ἄπαξ πλασθέντες, οἱ ἄνευ χάριτος αὐτοὶ τύποι, ἠδύναντο πολλὰκις νὰ ἀνατυπωθῶσιν. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἀβέβαιον ὅτι οὗτοι δὲν ἐζητοῦντο πλέον κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα. Ὅτι ζητεῖται κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὅτι θέλγει εἶνε τὰ ἔργα τῶν Ταναγραίων, εἶνε ἡ κίνησις, εἶνε ἡ ζωὴ καθ' ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς. Τὰ ἀρχαῖα ἀγαλματιδία ἦσαν ἀκίνητα ἀπαθῆ, ἐνῶ τὰ ἀγαλματιδία τοῦ τέταρτου αἰῶνος, ὑπὸ τὴν δεξιάν χεῖρα τοῦ κατασκευαστοῦ εἰσὶν ἐμψυχα, ζωηρά. Αἱ εἰκόνες ἐκείναι τῶν ζώντων, αἱ σκηναὶ ἐκείναι τῆς ζωῆς εἰσὶ προσωρισμένοι διὰ τὸν θανάτον. Θὰ ἔχη τοὺς ἐταίρους του, θὰ ἔχη σχεδὸν πρὸ ὀφθαλμῶν τινὰς ἐκ τῶν σκηνῶν, ὧν ὑπῆρξε μάρτυς, ἐν τῇ λαμπρᾷ καὶ πλουσίᾳ Ταναγρᾷ, ἐξ ἧς τῶσας ἠδείας ἀναμνήσει ἀπέφερον.

Ἐκ τοιούτων εὐλαβῶν ἰδεῶν ὠρμῶντο οἱ κατὰ θέτοντές τὰ ἀγαλματιδία ἐν τοῖς τάφοις, οὔτε ἦτο ὁ λόγος τῶν προσφορῶν.

Ἐν Βάλῳ κατὰ Ἰούνιον.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Χρ. ΛΗΘΕΤΟΛΙΑΝΕ.

Ὑπάρχουσιν ἐν Λονδίῳ 568 ἀθηροδρομικὰ σταθμοί, μόνον δὲ δι' ἑνὸς αὐτῶν, τοῦ Clapham Junction διέρχονται καθ' ἑκάστην 1374 ἀμαξοστοιχίαι. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τούτων δὲν συμπεριλαμβάνονται αἱ φορτηγαὶ ἀμαξοστοιχίαι.

ΑΘΗΝΑΙΚΟΙ ΜΗΝΕΣ

Ἰούνιος.

Ἐγνώρισά ποτε μίαν φιλάρεσκον, ἐκ τῶν θελικωτάτων, ἀλλὰ καὶ τῶσιν ἐπιπιδύων πλασματικῶν βραίων αἰωνίως ἐρωτιδία, ἀτινα ἐλησμένοι μετὰ ἠλιβειᾶν ὄραν, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐτόξευον ἀείποτε τὴν μέθην καὶ τὸ πάθος, καὶ ἀπαύστως ἐγέλα, ἀνεκαγγάζειν, ἀποκαλύπτουσα ὀδόντας λευκοτάτους. Μίαν ἡμέραν ἀπέθανεν ἡ ἐξαδέλφη τῆς, ὅτε ἐπέστη τῆς κηδείας ἡ ὥρα, ἡ κόρη κατέπεσε ἐπὶ τοῦ φερέτρου, ἐκβάλλουσα σπαρακτικῶς θρήνους· πρώτην φορὰν εἶδον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς νὰ χύνουν δάκρυα, ὅταν ἔεκμριζετο τὸ φερέτρον, ἐκείνη ἀπὸ τοῦ παραθύρου ἐξέσπα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, βεβαίως διὰ λυρικωτάτων ἀποστροφῶν: «Ἦστερα ἀπὸ ὄχτῳ μέραις, θάρσθ' νὰ σ' εὕρω ἔς τῆς ὄχτῳ, ἔαδελφούλα μου.» Τὴν ὄχθον ἡμέραν ἡ τρελλὴ φιλάρεσκος ἔθετο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραθύρου ἀκοντίζουσα τὰ τακρυτέρα βλέμματα καὶ γελῶσα τὸν παίδροτερον τῶν γελῶτων.

Δὲν ἤξευρα ποῦ μου ἀπῆλθεν ἡ ἀναμνησις αὐτῆ, μόλις ἐκείνη νὰ καταστρώσω καὶ τοῦ Ἰουνίου τὸν ορεῖλόμενον ἔλεγχον. Ἦσως διότι ὁ μῆν, καθ' ὃν ἀκούεται τέλος ὁ τέτις, ὁ ἐπιστημολογικὸς κήρυξ τοῦ θέρους, καθ' ὃν κοάζουσιν οἱ βάρταχοι καὶ οἱ ἡθοποιοί, καθ' ὃν πληθύνονται τὰ βερύκακκα καὶ αἱ νόσοι, μοσχοβολοῦσιν οἱ ἱασημοὶ, ὁ κηρὸς καὶ καυστικὸς θερμότης παρουσιάζει ἀπροσδοκίτου ἀναλογίας μετὰ τὴν δηθεῖσαν φιλάρεσκον καὶ τὰ δάκρυα τῆς ἐν τῇ ἐφεταῖνῃ ἀπροσδοκίτῳ βροχερότητι καὶ χειμερινῇ αὐτοῦ προδιαθέσει, ἧτις ὄσον καὶ ἂν εἶνε δυσάρεστος, δὲν δύναται νὰ εἶνε ἢ παροδιχῆ.

Πόσον ἰδιότροπος ἐφεφάνη αὐτὸς ὁ Ἰούνιος, καὶ πόσον ἀπεστρέφετο τὰς κοινοτοπίας! Ἐξήρηχεθε ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ἀλεξιήλιου σας, ἀπομάσσοντες τὸν περιρρέοντα τὴν ὄψιν σας ἰδρωτῶν, καὶ καταρώμενοι τὸν καύσωνα, καὶ ἐπανήρηχεθε μετὰ δύο ὥρας ὑπὸ παμμέλινα οὐρανὸν καὶ βαγδαῖον ὄμβρον. Τὸ ἀβρὸν ἀλεξιήλιον ἐκτελεῖ τὰ δυσβάστακτα χρέη τοῦ ἀλεξιβρόχου, οἱ πόδες σας βυθίζονται εἰς τὸν βόρβορον, ἔχετε καὶ ἤδη ὡς ἀντικείμενον καταράς τὴν ὑγρασίαν. Τὰς ἐσπέρας δὲν δύνασθε νὰ ὑποστῆτε ἀφοβῶς οἱ περιρροῦντες ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῶν χειμερινῶν ἐπανωφορίων. Ἀναγινώσκετε εἰς τὰς ἐφημερίδας τὰς λεπτομερείας τριῶν ἐν Ἀθήναις αὐτοκτονῶν, ἐξ ὧν ἡ μία, τῆς ὁποίας ἠρῶς εἶνε γυνὴ, διὰ... πούδρας, καὶ ἐνῶ ἀναφωνεῖτε ὅτι ἡ γυναικεία πονηρία δύναται νὰ διακυμωθῆσιν ἐν ἀνάγκῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἀπελπισίαν, σκέπτεσθε, συγχρόνως ὅτι λογικώτερον θὰ ἦτο νὰ αὐτοκτονήσουν μίαν ἐσπέραν ὄλοι οἱ ἐργολάβοι τῶν θερινῶν θεάτρων, τοῦ

Φαλήρου, τοῦ Ἀπόλλωνος, τῶν Ὀλυμπίων, καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ ἄς ὄψεται, ὁ Ἰούνιος.

Ἄλλ' ἂν διετάραξαν τοὺς θεατρικοὺς κύκλους αἱ βροχαὶ τοῦ Ἰουνίου καὶ μετέβαλον τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος εἰς πλατεῖαν λασπολήμνην, ἂν ἐν τοῖς ἀγροῖς παρεκώλυον τὴν πρόσδον τῶν θεριστικῶν ἐργασιῶν, ἀπέδωκαν ὅμως πρόσκαιρον θάλλος καὶ δροσερότητα εἰς τὰ δένδρα τῆς πρωτεύουσῆς, τὰ φειρόμενα ὑπὸ τοῦ ἀπαύστως περικαλύπτοντος ταῦτα κονιορτοῦ, διέγυσαν καὶ μέχρι τῶν ἡδῶν μας ἀγροτικά, ὡσεὶ φθινοπώρου ἢ ἔαρος, ἄρῳματα, ἀνέστησαν ἐν βαρυτίμῳ σμυράγδων καὶ μαργαριτῶν ἰσοθῆτι τὴν ἐξοχὴν, καὶ ἐν γενεῇ ἀπεκάλυψαν πανταχοῦ τὸ θεληγῆτρον τῆς πρασινάδας. Καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ ἀύχμηρῳ παρ' ἡμῖν κόσμῳ συνήθως, ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ποιήσεως, ἡ πρασινάδα αὐτῆ ἐπεχύθη κατὰ τὸν μῆνα τούτον διὰ τῶν Εἰδυλλίων ἑνὸς τῶν ἡμετέρων συνεργατῶν.

Καὶ ἐν τούτοις, μεθ' ὄλην τοῦ καιροῦ τὴν ἀντιπολιτευσιν, τὰ θεάτρα δὲν κατεδικάσθησαν εἰς διαρκῆ ἀπεργίαν· ἐδόθη καιρὸς καὶ εἰς τὸν ἐλληνικὸν θίασον νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ κοινῶν διὰ νέων τινῶν ἔργων, μεταφραστικῶν, ὡς πάντοτε, καὶ τὸν γαλλικὸν τοῦ Φαλήρου νὰ ἐπιδείξῃ πρὸς τὴν χάριν καὶ τὴν μελιδυκότητα τῆς ἰκανῆς αὐτοῦ πρωταγωνιστρίας κ. Reine, καὶ εἰς τὰς παντομίμας τοῦ Ἀντρέου τῶν νυμφῶν νὰ χειροκροτηθῶσιν ἐκθύμως ὑπὸ τοῦ συνήθους ἀκροατηρίου τιν, καὶ τὸν ἥρωα τῶν ἡδῶν καὶ τῶν ἐφημερίδων, τὸν μοναδικὸν ἀθλητὴν, τὸν πασιγνώστον Κουταλιανόν, τὸν βαστάζοντα ἀμελητῇ ἐπὶ τῆς βίβας τοῦ ὄμοῦ μετὰ τὰ ἄλλα βάρη καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡρακλέους, νὰ καταστῇ δημοτικώτατος, νὰ ἀπεκτήσῃ φανατικὸς ὄπαδός, νὰ δεχθῇ τιμαλφεῖς στεφάνους, νὰ προκαλέσῃ τὴν καταπληκτικὴν κατανάκλων σατυρικῆς τινος ἐφημερίδος, δημοσιευοσῆς τὴν βιογραφίαν του, καὶ νὰ προσκληθῇ εἰς συνέντευξιν ὑπὸ τοῦ κ. Τρικουπῆ.

Ὁ ἔκτακτος οὗτος Ἰούνιος δὲν παρέσχε πραγματὰ εἰς μόνην τὴν μετεωρολογίαν καὶ τὴν θεατρολογίαν. Παρέσχε καὶ στάδια εἰς σοβαρότερας σκέψεις καὶ ἐμβριθεστέρας συζητήσεις καὶ ἐδωκεν ἰσῶς νόξεις εἰς συγγράφην ἐν τῷ μέλλοντι «Διασημῶν δικῶν» διὰ τῆς παραποιμῆς εἰς δικαστήρια ἐπιφανῶν ἀρχόντων, πλουσιῶν, καὶ νομομαθῶν. Περὶ τῶν ἀνησυχαστικῶν ζητημάτων ὠμίλησεν ὁ τύπος, ἂν οὐκ μετὰ πλείονος, ἀλλὰ μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ περὶ Κουταλιανοῦ ευρύτητος. Ἄλλὰ πολλῶ θετικώτερον ἀνησυχίαν ἐνεπνευσεν εἰς τὰ πνεύματα τῶν κατοίκων τῆς πρωτεύουσῆς ἡ χολέρα τῆς Τουλῶν, ἡ χολέρα, τῆς ὁποίας τὴν ἀκαισιότητα νομίζετε ὅτι οὐδὲν

ΠΑΛΙΑ ΧΑΡΤΙΑ

ὄνομα ἐκφράζει ζωηρότερον τοῦ ὀνόματός της. Πολλοὶ οἰκογένεια ἀνέβαλον τὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐτήσιον ταξιδιὸν τῶν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐκαστον τηλεγράφημα προστίθησι καὶ μίαν ρυτίδα μερίμνης ἐπὶ τοῦ μετώπου μας· ἄλλοτε ἡ φήμη παριστᾷ τὰ πράγματα σοβαρότερα τῆς πραγματικότητος· ἄλλοτε ἡ φαντασία προτρέχει συμπληροῦσα καὶ ἐνσαρκοῦσα τὰ ἀπειλούμενα θεινά· ἡ μνήμη ἀνατρέχει εἰς τὸ παρελθόν, καὶ ἀναπολοῦσα ἀναλόγους περιστάσεις καὶ ἐρευνῶσα τὰ χρονικὰ τῆς χολέρας, ἀντλεῖ παραμυθίαν ἢ ἐπιτείνει τὸν τρόμον.

Ἡ εἴσοδος τοῦ Ἰουνίου εἰσήγαγεν εὐοκίμως εἰς τὸ ἔθνος τὴν μεγαλοπρεπῆ δωρεὰν τῶν Βαλλιάων, καταστήσασα ἐκεῖνο πλουσιώτερον κατὰ ἓν ἑκατομμύριον· ἀλλ' ἡ εἴσοδος τοῦ Ἰουνίου κατέστησε συγχρόνως τὸ ἔθνος καὶ πτωχότερον κατὰ ἓνα ἄνδρα, ἐξ ἐκείνων ὅστινες τόσον μάς εἶνε χηρῆσμοι, καὶ τόσον σπανίζουσιν. Ἐν ἀρχῇ τοῦ μηνὸς ἐπενοθήσαμεν τὸν θάνατον τοῦ Κριάρη, τοῦ ἡρωικοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Κρήτης, ὅστις δι' ἔθλου τοῦ βίου ἀγωνισθεὶς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος παρέδωκε τῇ ἱστορίᾳ ὄνομα δι' ἀφθίτου δόξης ἐστεφανωμένον.

* *

Αἱ ἐξετάσεις ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἐπερατώθησαν· μὲ ποίαν ἀγωνίαν οἱ νεαροὶ μαθηταὶ βλέπουσιν εἰσερχόμενον τὸν αὐστηρὸν μῆνα τῶν ἐξετάσεων, τὸν μῆνα τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἀνταποδόσεως ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἐπιμέλειάν του! Αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ παρερχόμενου μὲ τοὺς παλμοὺς τῆς μελέτης καὶ τῶν ἐξεταστικῶν ἀποτελεσμάτων· αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ δῶσου μὲ τὰς ἐνοστάσεις τῶν διακοπῶν. Ὁ Ἰούνιος εἶνε καὶ πρέπει νὰ εἶνε ὁ προσφιλέστερος μὴν πρὸ πάντων εἰς τὰς νεανίδας, διότι ἐν αὐτῷ αἱ μὲν βλέπουσι τὴν μοῖραν τῶν εἰς τὰς ἐξετάσεις, αἱ δὲ βλέπουσι τὴν μοῖραν τῶν εἰς τοὺς κλυδωνάσας καὶ τὰ ριζικά τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ ἐπωνομαζομένου Ριγανᾶ, Λαμπαδᾶ, καὶ Ριζικάρη, καθ' ὅσον ἐν τῇ ἐορτῇ του κοσμοῦνται τὰ στήθη διὰ θυμοῦ, καὶ κάουσι αἱ πυραὶ, καὶ τίθενται εἰς ἐνέργειαν τὰ ριζικά.

Καὶ ἤδη, καλῶς ἤλθες, Ἰούλιε! ἔσο κἂν σώφρων σύ, κάμε νὰ λησμονήσωμεν τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ προκατόχου σου, ἀπόστρεψον ἀφ' ἡμῶν τοὺς φόβους τῆς χολέρας, πρόσταξον νὰ λειτουργῶσιν ἀπροσκόπτως τὰ θεάτρα καὶ τὰ λουτρά, ὠρίμασον ἐγκαίρως τὰς σταφυλάς καὶ τοὺς πέπονας, εἰσάγαγε εἰς τὸ ἔθνος καὶ ἄλλα ἑκατομμύρια, γέννησον νέους Κριάρας, ἢ ἐμπνεύσον εἰς τοὺς Ἀθηναίους σου τὴν ἰσχὺν τοῦ ζωδίου σου, τοῦ Λέοντος, ἵνα ὑπομένωσιν ἀφόβως πᾶσαν κακοτροπίαν τῆς τύχης.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ.

Τακτοποιεῖ τὸ κιβώτιόν του.

Σκυρμένοι εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δωματίου, κατὰ τὸ ἡμισυ χωμένοι ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ σκεύους, περάγει τὴν χεῖρά του μεταξύ τῶν κεκοιμημένων ἐνδυμάτων, τῶν ξεσχισμένων βιβλίων καὶ τῶν διεσπαρμένων χαρτίων, ἅτινα ὑφῴνται εἰς ἀλλόκοτον φυρμὸν ἐν ἀδελφικῇ ἀταξίᾳ ἐκεῖ μέσα, διότι τὸ φαῖόν αὐτὸ κιβώτιον, ὅπερ — ἀκούσιως ἀναχωρητῆς — ἐγκατέλειψε πολὺ ἔνωρις τὸν κόσμον μὴ γνωρίσαν ἐξ αὐτοῦ παρὰ τὸ ἐργαστήριον τοῦ ξυλουργοῦ καὶ τὸ πτωχὸν δωμάτιον, ἐν ᾧ τὸ εὐρίσκομεν ἐγκατεστημένον διαρκῶς ἀφ' ὅτου μετηνέχθη ἐκ τοῦ πρατηρίου, ἀπὸ δεκαετίας ἐκπληροῖ τὸν δύσκολον προορισμὸν νὰ ὑποδέχεται ὅλους τοὺς τοὺς ἀνομοίους ξένους, συγκεντροῦν ἐν ἑαυτῷ ὡς ἕλλην ὑπουργὸς τριπλῆν ὑπόστασιν καὶ καθήκοντα βιβλιοθήκης, ἱματιοθήκης καὶ χαρτοφυλακίου.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν εὕρισκε πολλὴν ἐνόχλησιν εἰς τοῦτο οἱ κάτοικοι αὐτοῦ, ὀλίγοι καὶ συνοικειούμενοι βαρμηδὸν ἐκ τῆς κατ' ἀνάγκην συμβιώσεως, οἰκονομοῦντο εὐκόλως ἐντὸς τῆς στενῆς τῶν διαμονῆς. Ἄλλ' ἔπειτα καθ' ἡμέραν εἰς αὐτοὺς προσετίθεντο νέοι καὶ οἱ ἐπήλυδες ἐξήτουν δικαίωματι εἰσβολῆς νὰ κατακτήσουν τὸν χῶρον, ὅστις ἀνήκεν εἰς τοὺς προκατόχους τῶν, καὶ μάχαι συνήπτοντο περὶ ἐξώσεως, ὡν τὰς συνεπειὰς ἠσθάνετο τὸ ταλαίπωρον κιβώτιον, ὀδυνηρῶς στένον ἐπὶ τῶν ἐσκωριασμένων στροφίγων του, ὅταν κλειόμενον ἠναγκάζετο ἢ νὰ συγκρατήσῃ ἐν ἑαυτῷ ὅλον τὸν ὄγκον ἐκείνων ἢ νὰ διασπασθῇ. Ἐως οὗ τὸ μέγα αὐτὸ δημιούργημα τῆς ἀταξίας ἔλαβε τσακούτας διαστάσεις, ὥστε ἐπήλυθε καταφανῆς ἡ ἀνάγκη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ διευθέτησιν. Τὰ παλαιὰ ἐνδύματα ὅα τεθῶσιν εἰς ἄλλο ἐπίτηδες ἀγορασθὲν μικρὸν κιβώτιον· τὰ βιβλία ὅα καταλάβωσιν ἐν ἀνέσει τὴν μίαν τῶν πλευρῶν· καὶ τὰ χειρόγραφα, ὅσα δὲν θεωρηθῶσιν ἔλοτελῶς πλέον ἔχρηστα, τὴν ἄλλην· ὅα παύσῃ πλέον τὸ μέλαν ἐκεῖνο ἐπανωφόριον νὰ περιπτύσσεται ἐρωτικῶς ἐντὸς τῶν σπηταβρώτων κόλπων του τὸ χονδρὸν ἐκεῖνο λεξικόν· τὰ νομικὰ τεύχη δὲν ὅα φιλοξενῶσι μεταξύ τῶν σελίδων τῶν τετράδια στίχων· καὶ αἱ ἀρχαῖαι γραμματικαὶ, αἱ πεταμέναι ἐκεῖ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ γυμνασίου, δὲν ὅα βλέπουσιν εἰς τὸ ἐξῆς περιέργως γειτονεύοντα σημειωματαίρια ἄλλοτε μυροβόλα.

Ἄλλ' ὅσῳ εὐκατόρθωτον εἶνε νὰ ἐκθρονισθῇ ἡ τάξις, τόσῳ ἀδύνατον σχεδὸν νὰ κατακηθῇ ἡ ἀταξία, μάλιστα ὅταν αὐτὴ εἶνε τὸ παρελθὸν καὶ ἀπέκτησε τὸ δικαίωμα διὰ τοῦ χρόνου νὰ θεωρῆται αὐτὴ ὡς ἡ φυσικὴ κατάστασις τῶν πραγμάτων.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ

Ἡ καθρέφτης τ' Ἄι Γιαννινοῦ.

(24 Ἰουνίου)

Ἐ τὴ χώρα δὲν τὴν ἔχασαν, καὶ τὴ θυμοῦντ' ἀκόμα Μὲ τὰ μεγάλα μάτια τῆς καὶ τὸ μικρὸ τῆς στόμα Τὴν ἀμοιρῆ Ἀνθίτσα.

Ὅταν χαροῦμεν ἡ γιορτὴ τ' εἰ Γιαννινοῦ προβάλλῃ, Τὴ μελετᾷ καμμά γρηά, κουνώντας τὸ κεφάλι, Μὲς τ' ἄλλα τὰ κορίτσα.

Μὲς τ' ἄλλα τὰ κορίτσα μας ποῦ πολεμᾷ καλῆνὰ Μὲ χίλια δοῦ καμμάματα τῆς μοῖρας τὰ γραμμῆνα Καθ' εἰ Γιαννινοῦ νὰ μᾶθῃ, Ἐάν νῆς ὅπου τ' εἰ τὸ σπῆτὶ τῆς ἀπ' ἐξω ξευχτώντας, Τὴ βγάξει τ' εἰ τὸ παράθυρο τὴν κόρη, τραγουδώντας Τὰ χίλια του τὰ πόθη.

Κι' ἀκούνε γιὰ τὴν ἀμοιρῆ, καὶ κάνουν τὸ σταυρὸ τους, Κι' ἀνατριχίλλουν μιὰ σιγμῆ, κι' ἀπὸ τὸ λογισμὸ τους Πάλι γοργὰ τὴ σβοῦνε. — Τ' εἰ Γιαννινοῦ ἦταν ἡ γιορτὴ, δῶ καὶ σαράντα χρόνια Ἐθρῖζοντα ἢ θημωνιας, παστρεύοντα τ' ἀλόγια, Καὶ τὰ θυμᾶρι' ἀνοῦνε.

Εἶνε ἡ μέρα τ' εἰ Γιαννινοῦ, κι' ἡ ὕρα μεσημέρι· Μπῆκεν ἀψὺς ὁ θριστής, φωτιὰ τὸ καλοκαίρι, Βαρειὰ ἡ ἀντηλιάδα, Καὶ πουθενὰ καμμά φωνή, καὶ πουθενὰ μιὰν αὔρα Μουάχα ὁ τσίτσικας βασιτῆ καὶ τραγουδᾷ τὴ λαύρα, Πιστὴ του φιλενάδα.

Κι' ἐν ἔσκιος πέση ἀλλόκοτος κάτου τ' εἰ γῆ ἢ σὲ τοῖχο, Σιγοσιεστὴ κἂν κλαρὶ, κι' ἀκούσης κἂν κῆχο Ἐὰ γέλοιο, σὰ φωνίτσα, Νεράδες εἶνε ἀλλοίμονο τ' εἰ τὸ ξέγναστο διαβάτη! Αὐτὴ τὴν ὕρα μὲ καμὸ δειλὰ παραφουλάττει, Κι' ἡ ἀμοιρῆ Ἀνθίτσα.

Ὅραία εἶνε μὰ γι' αὐτὴ σὲ πᾶνει τόση λύπη, Ροδάκινο ποῦ ἔδαστηκαν, τὸ κόψαν, καὶ τοῦ λείπει Ἀγῆ ὄροσουλ' ἀκούμα. Μιὰ τρίχα μοναχὰ χροστὴ μὲ τὴ ζωὴ τὴ δίνει, Καὶ φτάνει ἓνα φῶσημα νὰ πέση σωριασμένη Γλήγορ' ἀργὰ τ' εἰ τὸ χῶμα.

Τὴν ὕρα ποῦ γεννήθηκε ἦτανε μέρα Τρίτη, Ἐπ' τὸ καντύλι πῆκαιγε μῆρες τ' εἰ τὸ Χριστὸ τ' εἰ τὸ σπῆτὶ Ἐχῶθηκε τὸ λάδι. Εἶχαν ξεχάσει κι' ἀφίσαν τρία κερὰ ἀναμμένα, Κι' ἡ μάνα ποῦ τὴν ἔθγαλε τ' εἰ τὸ φῶς ἐμπῆκε ὠμίμενα Ἐ τοῦ τάρου τὸ σκοτάδι.

Τὴν ὕρα ποῦ γεννήθηκε μιὰ φαρφουρένια γάστρα Ἐβγαῖνε χίλια τρίφαλα. Κι' ἀνάμει' ἀπὸ τ' ἄστρα Ξεχώρισε ἓν ἄστρι. Καὶ ἔσπλωσε κι' ἐγάθηκε, μιὰ ροδιονὰ ἐμαρῆθη, Καὶ κουκουβάγιας λάλημα μὲς τῆς νυχτῆς τὰ βᾶθη Βοκόρπισε τ' ἀγέρι.

Μὰ εἶνε σήμερα γιορτὴ, κι' ἡ ἀμοιρῆ Ἀνθίτσα Νιῶθει κι' ἐκείνη τὴ χαρά, σὰν τ' ἄλλα τὰ κορίτσα. Μιὰν ἀπειρῆ παρθένα Κι' ἂν εἶν' γάρμυς τ' εἰ τὰ πόδια τῆς, τ' εἰ τὸ θάνατο κι' Ἐν τρέχῃ, Μὲ τὰ δεκάξη χρόνια τῆς τ' εἰ τὸν οὐρανὸ τὰ ἔχει Τὰ μάτια γυρισμένα.

Τὸ πτωχὸν φαῖόν κιβώτιον! Δέκα ἐτῶν ζωὴ κοιμᾶται ἐκεῖ ὑπὸ τὴν κόνιν μεταξύ τῶν τεσσάρων σανίδων του. Καὶ ἑκάστον φύλλον, καθὲν κτρινοσμένον ὑπὸ τῆς πολυκαιρίας χαρτίων, ὅπερ ἀνακύπτει κομπορτώδες καὶ φαγωμένον τὰς ἄκρας ἀπὸ τῆς σκοτίας τοῦ βᾶθους του, φέρει εἰς τὸ φῶς καὶ ἐν αἴσθημα τεθαμμένον, ἓνα ἀγνόστου τόρα πόνου στεναγμὸν, ἓνα γέλωτα, τοῦ ὁποῖου ἀδελφὸς δὲν ἀντήχησεν ἀπὸ πολλοῦ, ἐν τμήμα βίου ἀποπτάντος, τοῦ ὁποῖου τὰ παλαιόχαρτα αὐτὰ εἶνε ὁ ὕστατος μάρτυς καὶ ἡ μόνη ἀνμνήσις, πιστῶς φυλαττομένη ἐν τῇ σιγῇ τοῦ πενιχροῦ κιβωτίου καὶ θαλπομένη ἐν τῇ ἀταξίᾳ του. Ἐλπίδες μείναισαι πάντοτε τοιαῦται καὶ πῶθι ἀνεκπλήρωτοι, ὄνειρα κενὰ καὶ ἐπιθυμίαι ἐξαμισθεῖσαι, εὐθυμοὶ σιγμῆ καὶ ἔτη θλίψεων δίδουν ἀπὸ δέκα ἐτῶν συνέντευξιν ἐν αὐτῷ. Ὑπὸ τὴν χεῖρά του, ἦτις τὰ ἀνασκαλεῖ ἀδιαφόρως, τὰ σχίζει βραδέως καὶ τὰ ῥίπτει κάτω τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου, ἐπανίσταται ὅλη ἐποχὴ νεκρά, ἀποκρυσταλλωμένη εἰς αὐτὰ, ἐρωτικαὶ ἐπιστολαὶ λησμονημένα, στίχοι μαθητικὸι πλήρεις αἰσθημάτων, πᾶ ὅσα κατέ δὲν ἐγνώρισε, καὶ ἀνορθογραφίων, ἄς τόρα ἀνακαλύπτει, σημειώσεις οὐδέποτε χρησιμεύσασαι, ἐνθυμήματα καὶ στοχασμοὶ καὶ σχέδια οὐδέποτε τελεσθέντα, διότι οὐδέποτε ἤρχισαν.

Ἡ χεῖρ του σχίζει δλονέν.

Ἄλλ' ἐφ' ὅσον αὐτὰ ἀνέρχονται ἀπὸ τοῦ βᾶθους τοῦ κιβωτίου, ἐξεγείρονται καὶ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τῆς καρδίας του ὄλαι αἱ περιστάσεις εἰς ἄς ὀφείλεται ἡ γέννησις τῶν. Ἡ ἀνταυγεία τῶν τὸν περιβάλλει πάλιν πρὸς σιγμῆν ὡρᾶ ἄλλὰ γλυκεῖα, ὡς εἶνε γλυκὴ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς ἐσπέρας, ἦτις ἐπήλθεν ἡδῆ. Ὁ μονότονος κριγμός, ὃν ἀφίνοσι σχιζόμενα, εἶνε ὡς ὁ ἐπικηδεῖας τῶν ἐκφωνούμενων ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων. Ἐπειτα ἐγκαταλείπονται εἰς τὴν πνοήν, ἦτις τὰ ἀπάγει φεύγουν κοῦφα πετιόντα ὡς λευκαὶ χρυσαλίδες ὑπεράνω τῶν στεγῶν καὶ ἔπειτα καταβαίνουν σιγὰ σιγὰ ἀδυνατούντα νὰ ὑψωθῶσι πλειότερον καὶ καταπίπτουν εἰς τὴν κόνιν τῆς ὁδοῦ ἢ εἰς τὴν λάσπην τοῦ βυακίου.

Καὶ καθ' ὅσον ὁ ἀνεμὸς τῆς ἐσπέρας εἰς ὃν τὰ παρέδωκε, παρασύρει ἐπὶ τῶν πτερυγῶν του τὰ τεμάχιά των, συναίσθημά τι ἀόριστον καὶ ἀλγεῖνον ὡς μεταμέλεια τῷ σφίγγει τὰ στήθη, διότι ἐγνοεῖ ὅτι μετ' αὐτῶν ὁ ἀνεμὸς συναποφέρει τὰ βᾶκη τῆς ζωῆς του. Καὶ ὅταν καὶ τὸ τελευταῖον, μετεωρισθὲν μακρότερον τῶν ἄλλων, ἐξηφανίσθῃ ὁπίσω τῆς γωνίας τῆς ἀντικρυνῆς καπνοδόχης, ἡ χεῖρ του πλήττει τὸ κενὸν τοῦ παραθύρου, ἐνῶ τὰ χεῖλη του ψιθυρίζουν:

— Διατὶ νὰ τὰ σχίσω;

M. M.

Έχει καύμὸ τῆ μοῖρά της νὰ τῆ γλυκορωτήσῃ
 Μήπως τῆς κἀμὴ φανερὸ καὶ τῆς ὁμολογήσῃ
 Το νὸς ποῦ θὰ τῆς πείσῃ.
 Μὴν ἤρθες καλορρίζικος ἔφετος, ἄϊ Γιάννη,
 Καὶ μέσ' τὸν κλύθωνα κρατεῖς τοῦ γάμου τὸ στεφάνι,
 Αὐτὸ ποῦ θὰ φορέσῃ;

Μὰ δὲν ἐπῆγε ριζικὸ 'ς τὸν κλύθωνα νὰ βάλῃ
 Δὲ 'ὀλεῖ γιὰ συντροφίσα καμμὴ κοπέλλαν ἄλλη
 'Σ τὸ μυστικὸ τῆς νύχτῃ
 Τῆ μοῖρά της κι' ἀγνώριστη τὴν ἀγαπᾷ μὲ ζήλεια·
 Θάλ' ἡ στιγμὴ ποῦ καρτερεῖ μὲ καρφιοχτύπια χίλια
 Νὰ τὴν εὐρῆ μονάχῃ.

Τῆ 'μέρ' αὐτῆ, κάθε χρονιά, καθὼς μεσημεριάσῃ,
 Ποῦ τὰ σποιχιά λυσομανοῦν'ταίς χωραῖς καὶ 'ς τὰ δάσῃ,
 Καθεῖς 'ς τὸν ἕπνο πέφτει,
 "Ὅποια βαστᾷ, σὲ κάμαρα σκοταίνιασμένη κλειέται,
 Κι' ἀνάφτει μόνον ἓνα κερί κι' ὀλόγυμνη κρατιέται.
 Ἐμπρὸς εἰς τὸν καθρέφτη.

Κι' ἡ λάμψη, ε' ἀναρρίχιασμα, τὸ χουδ', ἡ φραιότη
 Τῆς γύμνιας ὅπου 'ντρέπεται ἀκῆμῃ καὶ 'ς τὰ σιότη,
 Δύναμι ἔχουν τόση,
 Ποῦ ἡ μοῖρα ὑποδουλώνεται, κι' ἐν τῆς φυλῆς ταῖρι,
 Ὡς τρέξῃ μέσα 'τὸ γυαλί σὰν ἀστραπὴ νὰ φέρῃ
 Καὶ νὰ τὸ φανερώσῃ.

— Μπερὸς σὲ πλατὺ περίγυροσ τῆς Βινατζῆς κρουτάλλι
 Ποιὰ εἶν' αὐτὰ τ' ἀμύριατα, ξεσπεπασμένα κἀλλη
 Πόσ' στέκοντε μὲ τρόμον,
 Καὶ τὸ γυαλί 'ς ἐγὼς κερνῶ τῆ λάμψι δευτεραίνει
 Τῆς ὄψις ε' ἀγνώστ' ἔγγαρο, καὶ τῶν σιτήθων τὸ χιόνι,
 Τὸ μέρμαρο τῶν ὄμων;

Ἄχ! νῆμον ὁ καθρέφτης σας, ὦ νύστα τῶσπ ὄραϊα,
 Τὸν πλέον ἀκουστότερον τοῦ κόσμου βασιλέα
 Θὰ εδειχῆν' ἔμπροσά σας,
 Κι' ἔτσι θὰ σὰς ξεπλήρωσῃ τὴν τόση μου εὐτυχία·
 Γιατὶ ταυριάζουν βασιλιᾷ μονάχα μεγαλιὰ
 'Σ τὰ κἀλλη τὰ δικά σας.

Εἶν' ἡ Ἀνθίσσα ἡ ἄμοιρη! τῆς φαίνεται ὁ καθρέφτης
 Τῆς ἐμορφιάς της τρυγητῆς, πῶν μυστικῶν της κλέφτης
 Νομίζει πῶς τὴ βλέπει
 Σὰν ἓνα μᾶτι ἀχόρταστο, καὶ ρίχνει τὰ μαλλιά της
 Τὰ φουντωτὰ κι' ὀλόμαυρα τὰ ἀπλώνει ὀλόγυρά της,
 Καὶ τὰ φορεῖ γιὰ σκέπη.

Πότα δευλιάζει μιά στιγμὴ, τῆς ἔρχεται νὰ φύγῃ,
 Καὶ πότε κλεῖ τὰ μάτια της, καὶ πότε τὰ ξανοίγει,
 Καὶ διώχνει κάθε φρίκη.
 Καὶ λάμπουνε τὰ μάτια της 'ς τὰ ἀγνώριστα σκοτάδια
 'Σὰ δύο ζαφειρόπετρας, σὰ δυὰ χοντρά πετράδια
 Μέσα 'ς τὴν ἴδια θήκη.

Νά! μέσα, μέσα 'ς τὸ γυαλί, θαμπὰ θαμπὰ, 'ς τὰ βάθη,
 'Σὰν κάποιο νέφος πρὸβάλε κι' ἐπύκνωσε κι' ἐπέθη.
 Τὰ μάτια τῆς παρθένας,
 Μαρμαρωμέν', ἀσάλευτὰ, θεωροῦν ἀντικρυνά της,
 'Ὅπως καὶ παρήμερα ἀπὸ τῆ ζωγραφιά της,
 Νὰ ξεπετάγῃ ἓνας!

Ἄγῆλια ἀγῆλια ἔμπρὸς ε' τῆ νύκτ' ἔξανοίγῃ ἡ θύριξά του,
 'Σὰ βράχος εἶνε τὸ κορμί, σὰν ἀστραπὴ ἡ ματιὰ του,
 Τὸ πρόσωπό του ἀγένητο
 Τὸ μυστικὸ 'χει τῆς νυχτῆς, καὶ τῆς φωτιᾶς τὸ χροῖμα.
 Καὶ νιώθεις πῶς γαμόγελο δὲ φαίνεται 'ς τὸ στόμα
 Ποτὲ τὸ σιδερένιο.

Ἄγῆλι! ἀγῆλια δείχνεται ὁ φοβερὸς ὁ ξένος·
 Ἄλλοκοτος, ἔυπλοτος, μὰ λαμπροφωρεμένος,
 Φορεῖ ἓνα στεφάνι
 Μαργαριτάρια ἢ δάκρυα λαμπροκόπων, ποῖος ξέρει,
 Ἀπάνου 'ς τὸ στεφάνι του, καὶ κρατεῖ 'ς τὸ χέρι,
 'Σὰ σπάθα, σὰ δρεπάνι.

Καμάρωσε τον, ἄμωρη, τὸν ἀντρα ποῦ θὰ πάρῃς!
 Εἶνε σὲ μαῦρο ἄλογο ἀπάνου καθάλλαρῃς,
 Καὶ πῖσα 'ς τὰ καπούλια
 Κι' ἔμπρὸς 'ς τὴ σέλα του κρεμᾷ, παρὰ ξένα στολίδια,
 'Σὰν ἀνθῆ, σὰν ξερούλαδα, σὰ' μπό' μπουκακιά ἴδια,
 Νηοῦ, γέρουσ, καὶ μικρούλια.

Τῆς φαίνεται ἀπ' τὸ στόμα του ὅτι ἀκοῦει νὰ βγαίῃ
 Μία λέξι καὶ 'ς τὴν ὄψι του ὅτι θεωρεῖ γραμμῆν
 Μία λέξι: ἀλλὰ σὲ πᾶρῃ!
 Καὶ τρέμει καὶ ἐκφνίζετα, λιγοφύχῃ καὶ πέφτει,
 Μὰ δὲν τὸ ξέρ' ἡ ἄμοιρη πῶς μέσα 'ς τὸν καθρέφτη
 Ἀγνάντεψ τὸ Χάρο!

Τὸν ἄλλο χρόνο τὸ νύστα, 'ς τὴν ὄρα τῆ 'σερνῆ της,
 "Ὅταν τῆς ξαναφάνηκε νὰ πάρῃ τὴν ψυχῆ της
 Ὁ ἄγριος ψυχοκλέφτης,
 Κι' ἔσθουε μέσα τὸν κόρφο του νύστη, ἐμορφῆ, καὶ γυθῖ.
 Ἄχ! δὲν τῆς εἶπε ψέματα, ποῦ νὰ μὴν εἶχε σῶσει,
 Τ' ἄϊ Γιαννῆδὸς ὁ καθρέφτης.

ΚΡΕΤΤῆ ΠΑΛΛΑΔΕ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μετὰ τὴν ἰατρικὴν ἐξέτασιν ὁ πελάτης θέτει
 εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ἰατροῦ ἓν νόμισμα ἄργυρῶν.
 Ὁ ἰατρὸς χωρὶς νὰ τὸ ἴδῃ ἐννοεῖ ἐκ τοῦ βάρους
 ὅτι τὸ νόμισμα εἶνε ἀπλοῦν φράγκα, διὸ τὸ ἐπι-
 στρέφει εἰς τὸν πελάτην λέγων·
 — Ἐκᾶματα λάθος· ἡ ἐπίσκεψις δὲν κάμνει
 μιά λίρα, ἀλλὰ μόνον πέντε φράγκα.

Ὁ διδάσκαλος τῶν ἱερῶν πρὸς μαθητὴν·
 — Ἔλα ἐσύ, Πέτρε, λέγε μου· Διατί ὁ Ἄ-
 δαμ καὶ ἡ Εὐα ἦσαν τόσον εὐτυχεῖς εἰς τὸν Πα-
 ράδεισον;
 Ὁ Πέτρος σιωπᾷ·
 — Λέγε λοιπὸν διατί; Διότι δὲν εἶχαν·
 τί πρᾶγμα;
 Ὁ Πέτρος μεθ' ἱκανὴν σκεψῖν·
 — Διότι δὲν εἶχαν μαθήματα!
 — Διότι δὲν εἶχαν φροντίδας, ἀνόητε.

Ὅτε ὁ βασιλικὸς πρίγκηψ τῆς Πρωσίας, ὁ
 ἀκαλόθως βασιλεύσας ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Φρειδερί-
 κου Γουλιέλμου Β', ἐπισκέφη τὴν Πετρούπολιν
 ὠδήγησεν αὐτὸν ἡμέραν τινα εἰς τὴν Ἀκαδημί-
 αν, ὅπου εἰσελλῶν ἐλιποθύμησε, καὶ ὡς ἐκ τούτου
 ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτὸν εἰς τὸν οἶ-
 κόν του. Τὴν ἑσπέραν ἡ αὐτοκράτειρα ἠσώτησεν
 τὸν πρίγκηπα Διηνν τὴ συνάβῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.
 — Κάτι τι φυσικώτατον, Μεγαλειοτάτη, ἀ-
 πήντησεν ἐκεῖνος· ὁ βασιλικὸς πρίγκηψ ἐμῆναι
 ἀναίσθητος ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἀκαδημίας.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλά 1884 — Β', 829.